

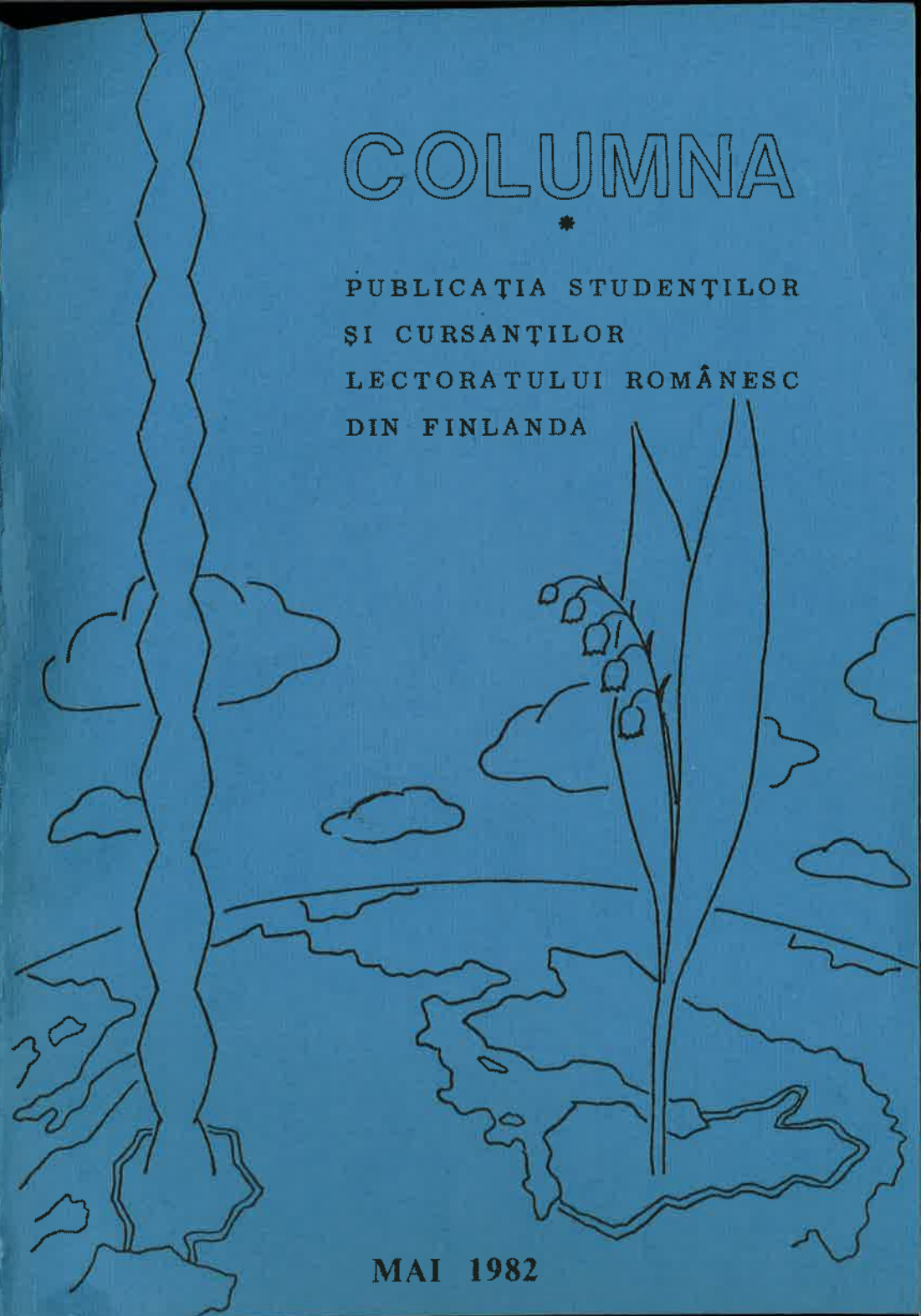
LECTORATUL DE LIMBA ROMÂNĂ
UNIVERSITATEA DIN TURKU
20500 TURKU 50 - FINLANDA

Coperta realizată de Asta Niemistö

COLUMNA

*

PUBLICAȚIA STUDENȚILOR
ȘI CURSANȚILOR
LECTORATULUI ROMÂNESC
DIN FINLANDA



MAI 1982

C O L U M N A ◻

PUBLICATIA

STUDENTILOR

SI CURSANTILOR

LECTORATULUI ROMÂNESC

DIN FINLANDA

MAI 1992

LECTORATUL DE LIMBA ROMÂNĂ

UNIVERSITATEA DIN TURKU

20500 TURKU 50 - FINLANDA

C U V Î N T Î N A I N T E

Publicația "COLUMNNA" a cărei apariție se inaugurează prin acest număr festiv, aparține studenților și celorlalți cursanți care frecventează sau au frecventat cursurile Lectoratului românesc organizat în cadrul universităților din orașele Turku și Helsinki -Finlanda.

Acești tineri și adulți îndrăgostiți de limba și cultura românească au considerat că unele preocupări, impresii și aspecte mai semnificative legate de munca lor pot și merită să fie consemnate și popularizate prin intermediul unei publicații periodice, fie ea oricât de modestă prin tiraj și mijloacele tehnice de realizare. De asemenea s-a apreciat că este interesantă prezentarea citorva traduceri în limbile română și -respectiv- finlandeză a unor creații literar-artistice reprezentative, acestea constituind nu numai un exercițiu didactic complex și meritoriu al cursanților ci și un act elevat de cultură pentru cititori.

Consemnăm cu satisfacție faptul că unele dintre aceste prime traduceri din lirica finlandeză, realizate cu concursul studenților și al citorva cursanți, de asemenea relatări, comentarii, interviuri despre activitatea Lectoratului românesc au fost difuzate deja în cadrul unor emisiuni ale Radioteleviziunii române, fiind primite cu interes de ascultători. În același timp, ziare și reviste din România ("Scînteia", "România liberă", "Tribuna României", "Săptămîna") au consemnat uneori relatări sau informații despre activitatea curentă și preocupările culturale ale studenților Lectoratului românesc din Finlanda. Este evident că intensificarea și diversificarea preocupărilor în direcția aprofundării studiului limbii și culturii românești pot fi deosebit de utile și avantajoase -inclusiv prin intermediul acestei publicații- contribuind la o mai bună cunoaștere reciprocă a celor două popoare, în contextul general al amplificării relațiilor politice, economice și culturale dintre România și Finlanda.

Pe această linie se înscriu de fapt și lectoratele române și finlandez care funcționează de mai mulți ani în cadrul univer-

sităților din orașele Turku, Helsinki și -respectiv- Cluj, dispunând de o bază material-didactică adecvată, biblioteci, colecții de ziare și reviste, spații corespunzătoare.

Menționăm și apreciem în mod deosebit receptivitatea și sprijinul amabil acordat în realizarea acestei publicații de prof. dr. Lauri Lindgren, șef de catedră și decan al Institutului de filologie romanică, totodată și președinte al Asociației de prietenie Finlanda-România, sprijinul domniei sale extinzându-se de fapt la nivelul activității generale a Lectoratului românesc.

Consemnăm în același timp -cu justificată recunoștință- activitatea meritorie a lectorilor români, profesorii Gorcea Petre și Constantinescu Nicolae care au funcționat în anii trecuți la acest lectorat, trezind și cultivând -cu pasiune și competență- interesul primilor studenți pentru limba și cultura românească.

Considerând că apariția publicației "COLUMNA" (Al cărei nume apreciem că exprimă istoria și cultura milenară, înălțarea neîntreruptă pe treptele civilizației a României) este o elevată finalizare a unor eforturi și acumulări din întreaga perioadă de existență a Lectoratului românesc, ne îndatorim o firească îndatorire consemnând numele unor foști sau actuali studenți și cursanți care au manifestat interes și pasiune pentru cunoașterea și popularizarea tezaurului de limbă și cultură românească: Eva Fredrikson, Pirjo Thorel, Lavila Anna Liisa, Milja Koponen, Tommy Granholm, Pirjo Raiskila, Kari Uuttu, Eva Lönnblad, Sirkka Leppälüoto și Johanna Heimonen, Tuula Suominen, Maria Brander, Kristina Sunell s.a. (Universitatea Turku) și Lea Mäkelä, Eila Pelkonen, Novak Helena, Hytönen Hanna, Leena Saksa, Mikko Ketonen, Tuulikki Sulander, Maria Mäkinen, ~~Pensdek Analia~~, Maja Kilanto, Niemistö Asta, Aisa Lehtonen, Matti Uotila, A. Walah (Universitatea Helsinki).

Vor fi reținute și valorificate cu îndatoritoare recunoștință eventualele sugestii, opinii și contribuții interesante și bine intenționate menite să ajute la îmbunătățirea viitoarelor apariții ale acestei publicații pentru ale cărei viabilitate și continuitate se vor depune toate eforturile.

Considerăm că "COLUMNA", această primă publicație din Finlanda realizată în limba română, poate constitui nu numai un studiu superior atins deja ci mai ales o relansare în diversificarea și optimizarea -în continuare- a activității Lectoratului românesc din Finlanda.

Prof. Vlădica Florian (lectorul român)

LECTORATUL ROMÂNESC DIN FINLANDA

În contextul general al relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și Finlanda, pe baza unui acord cultural mai larg, au fost înființate și funcționează, în condiții de reciprocitate, lectoratele românești din cadrul universităților Turku și Helsinki-Finlanda și cel finlandez de la Universitatea din Cluj-România.

Lectoratul românesc își are sediul și ponderea activității în cadrul Institutului de limbi romane al Universității din Turku unde lectorul român își desfășoară activitatea în zilele de marți, miercuri, joi și vineri, cu grupe de studenți începători, avansați și de perfecționare pentru "Approbatum". În condițiile unei activități continue, normale, studenții pot parcurge un ciclu de pregătire pentru "Approbatum" în doi ani universitari în care timp se pregătesc și susțin examene pentru limba scrisă și vorbită, fonetică, gramatică, istoria și tipologia limbii, istorie și civilizație românească, istoria literaturii, opere literare reprezentative din literatura românească.

La orele de curs pot participa și tineri sau adulți care nu sînt studenți dar vor să cunoască literatura și civilizația românească pe baza însușirii prealabile a limbii române.

La Universitatea din Helsinki funcționează un curs practic deschis de învățare a limbii române, cu grupe de începători și avansați care participă la program săptămînal, luna (Între orele 16-18 avansații și între orele 14-16 începătorii).

Lectoratul dispune de un bogat material didactic, aparatură modernă, biblioteci și colecții de reviste, ziare românești deosebit de utile pentru orele de curs și pentru studiu.

Lectorul român, în funcție de solicitări, asigură relații și material documentar, bibliografie și prin corespondență pentru studenții și cursanții care nu pot participa la cursuri.

În vara trecută, de asemenea în lunile aprilie-mai a.c. au absolvit cursurile lectoratului primii studenți finlandezi.

Lectoratul românesc din Finlanda beneficiază de sprijinul amabil și consistent al Conducătorilor celor două universități oferind un bun prilej de cunoaștere a limbii și culturii românești.

OPINII ALE UNOR OAMENI DE ȘTIINȚĂ DESPRE IMPORTANȚA
LIMBII ȘI CULTURII ROMÂNEȘTI

- "Maturitatea culturii publice a spiritului poporal se manifestă cu deosebire în limba sa, și între cultii unui popor se numără numai aceia, cari-au suit înălțimea și domină terenul întreg".

(Mihai Eminescu)

- "Limba este mijlocul prin care ne arătăm ideile și cugetările noastre; acela ce cunoaște și știe mai multe lucruri, a aceluia limbă este și mai bogată de vorbe și mai plăcută..."

(Ion Heliade Rădulescu)

- "Tindeți către un vocabular și un stil care să puie în valoare tot ce e frumos, precis și simplu în limba noastră..."

(Mihail Sadoveanu)

- "Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită să fie păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc. Ea este cartea de noblețe, testimoniul de naționalitate al unui neam; semnul caracteristic prin care membrii unei familii se recunosc în marea diversitate a popoarelor din lume..."

(Vasile Alecsandri)

- "Să găsim puțința de a ne infige adânc în măduva graiului poporan de prin toată românia și s-o sorbim de acolo spre a-i distila virtutea în rezervoriul comun al limbii naționale..."

(Alexandru Odobescu)

- "Limba e cea mai puternică legătură a unui neam. Ea e sufletul neamului, e firea și ființa lui".

(George Coșbuc)

- "E un lucru primejdios să te încrezi și să te mulțumesti cu ceea ce ți se pare că știi din limba pe care o vorbești. Limba scriitorului trebuie strunită către armonie, adâncime și densitate".

(Tudor Arghezi)

- "Forma cea mai generală a spiritualității unui popor, limba este cea dintâi comuniune a părintelui cu fiul său, iar pentru scriitor, suprema moștenire de lăsat urmașilor".

+ + + +

ISTORIE ȘI CONTEMPORANEITATE ROMÂNEASCĂ

Pe teritoriul României s-au constituit din cele mai vechi timpuri așezări umane, colectivități și popoare care și-au făurit o valoroasă civilizație materială și spirituală ce a cunoscut-de-a lungul secolelor și mileniiilor-un permanent proces de dezvoltare și perfecționare.

Dovezi numeroase și incontestabile confirmă că primele forme de existență și activitate umană datează deja din comuna primitivă, elocvente fiind în acest sens vestigiile arheologice din paleolitic (Valea Dîrjovului-Olt, Valea Lupului-Iași), mesolitic (Băile Herculane) și neolitic (Culturile de Criș-Banat, Boian-Muntenia, Gumelnița-Dobrogea și altele). După masivele migrații indo-europene de la sfîrșitul celui de-al treilea mileniu dinaintea erei noastre, a urmat un îndelungat și complex proces de reorganizare și restructurare a populațiilor din numeroase zone europene, în spațiul carpa-to-dunărean, fiind atestată ulterior prezența triburilor trace a căror viață și preocupări sînt confirmate de numeroase dovezi arheologice cît și de mențiuni scrise. Astfel, în afara fortificațiilor, a așezărilor umane identificate în numeroase zone importante, deosebit de valoroase sînt mențiunile scrise pe care istoricul Herodot le-a făcut încă din secolul al VII-lea î.e.n. despre getodaci, considerați ca "cei mai viteji și mai drepti dintre traci", aceștia fiind deci structurați deja din punct de vedere etnic, cu un grad de civilizație materială și spirituală deosebit de avansat, întreținînd și intense relații comerciale cu populațiile învecinate, inclusiv cu grecii, prin porturile de la Marea Neagră (Tomis, Callatis, Histria).

La începutul secolului al III-lea î.e.n., numeroasele uniuni de triburi se aflau sub conducerea lui Dromichete care în anul 291 izbutește să-l învingă într-o luptă pe Lisimach, regele Traciei, acesta din urmă fiind făcut prizonier.

Dar unificarea formațiilor politice și militare geto-dace este înfăptuită pentru prima dată de Burebista care, cu 48 de ani înaintea erei noastre, este proclamat ca rege și conducător unic al statului dac independent și centralizat, întins pe un vast teritoriu din stînga și dreapta Dunării, dispunînd de un considerabil potențial economic, militar precum și de o cultură proprie avansată.

În România cît și în alte țări prietene au fost organizate ample acțiuni aniversare prilejuite de împlinirea a 2050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat condus de Burebista, act ce confirmă nu numai vechimea ci și înaltul nivel de civilizație materială și spirituală al populației geto-dace.

Dezmembrat după moartea lui Burebista, statul dac este reorganizat de către Decebal (87-106 e.n.), avînd capitala la Sarmisegetusa, un puternic centru politic, militar și religios.

Extinderea treptată a Imperiului Roman în Peninsula Balcanică pînă la Dunăre a determinat numeroase conflicte între daci și romani, culminînd cu războaiele din anii 101-102 și 105-106 în urma cărora, cu toată vitejia și sacrificiul lui Decebal și al ostașilor săi credincioși, armata romană, condusă de însuși împăratul Traian, superioară numeric, a ieșit victorioasă, Dacia fiind încorporată la Imperiul Roman. Victoria a fost îndelung și entuziast sărbătorită la Roma unde Traian a dispus construirea și a celebrei Colunne ce-i poartă numele și pe care sînt imortalizate numeroase scene din dramaticăle lupte cu dacii. Timp de peste un secol și jumătate a avut loc un amplu și complex proces de romanizare a celei mai mari părți a Daciei, constituindu-se totodată și o populație daco-romană care a adoptat limba latină, utilizată ca limbă oficială de către administrație și colonii romani. Va fi acesta începutul unei îndelungate perioade, de cîteva secole, continuată după retragerea Administrației romane din Dacia (271-274), perioadă în care se vor constitui poporul român și limba română, în cadrul romanității orientale, dispunînd de o unitate teritorială și etnică distinctă.

Invazia prelungită a popoarelor migratoare, chiar dacă a întîrziat multă vreme constituirea unor forme de organizare statală (în unele cazuri grupuri ale unor astfel de populații s-au stabilizat și au fost asimilate de localnici), ea nu au mai putut zdruncina și destrăma structura etnică daco-romană inițială și nici să modifice ulterior marca romanică, latină a neamului românesc și a limbii române, deja desăvîrsite la sfîrșitul intervalului cuprins între secolele al VII-lea și al IX-lea.

Apariția primelor formațiuni politice în acest spațiu carpa-to-dunărean românesc (cnezate și voievodate) a fost atestată începînd din secolele X și XI, ca o consecință directă a intensificării procesului intern de dezvoltare a raporturilor feudale, însă constituirea statelor române Valahia (Țara Românească) și Moldova

va avea loc abia în secolul al XIV-lea, sub conducerea voievozilor Basarab I (1310-1352) și -respectiv- Bogdan I (1359-1365) în timp ce Transilvania își va structura o formă de organizare statală în condițiile subordonării treptate față de Ungaria.

Împrejurările istorice vitrege nu au permis realizarea de la început a unui stat român unitar dar chiar și în aceste condiții întemeierea statelor românești a determinat o accelerare a dezvoltării economico-sociale și culturale precum și a conștiinței naționale și a dorinței de independență. Astfel se explică faptul că de-a lungul întregii perioade de dezvoltare feudală, confrunțată cu tendințele acaparationiste sau de jaf ale unor popoare vecine sau migratoare, românii a trebuit să lupte continuu, cu dîrzenie dar și cu imense sacrificii pentru apărarea independenței și înfăptuirea unității naționale. În această luptă seculară s-au distins -prin eroismul și înaltul lor patriotism- domnitori ca: Mircea cel Bătrîn, Iancu de Hunedoara, Vlad Tepeș, Ștefan cel Mare, Ioan Vodă cel Cumplit, Mihai Viteazu, Constantin Brîncoveanu și mulți alții. Lor li se adaugă, începînd cu prima jumătate a secolului al XIX-lea (cînd apar și încep să se extindă relațiile și structurile economice capitaliste), Tudor Vladimirescu (conducătorul unei ample mișcări revoluționare din Țara Românească, din anul 1821), Nicolae Bălcescu și Avram Iancu (conducători ai Revoluției de la 1848 din Țara Românească și Transilvania), de asemenea căpeteniile unor mari răscoale din Transilvania îndreptate împotriva oprîmării sociale și naționale (Gheorghe Doja, Horia, Cloșca și Crișan).

Idealurile unității și independenței naționale s-au realizat deci ca urmare a luptei seculare, eroice și tenace, cu mari sacrificii a poporului român, acestea fiind materializate -succesiv- prin Unirea Principatelor Române Moldova și Țara Românească (24 Ianuarie 1859), Războiul de Independență (1877) și Unirea Transilvaniei cu Țara (1 Decembrie 1918).

Determinați de împrejurări și evenimente politice complexe, nevoiți să-și apere țara și ființa națională, românii au fost implicați și în evenimentele dramatice ale celor două războaie mondiale pentru ca în urma Revoluției de Eliberare Socială și Națională de la 23 August 1944, a înlăturării regimului fascist reacționar de la conducerea țării, să păsească într-o etapă istorică nouă, a Revoluției populare și apoi socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Măsurile și eforturile complexe întreprinse pentru reface-rea economiei ruinate de Războiul antifascist și antihitlerist, reforma agrară, Proclamarea Republicii, naționalizarea principa-
lelor mijloace de producție și trecerea la o economie planificată, transformarea socialistă a agriculturii și industrializarea soci-
alistă au făcut posibile în deceniile următoare înscrierea Româ-
niei pe traiectoria ascendentă a unei dezvoltări economico-sociale
multilaterale, moderne, completată armonios cu o politică externă
de largă cooperare internațională, de pace și înțelegere cu toate
popoarele lumii, în înfăptuirea căreia Nicolae Ceaușescu, actua-
lul Secretar General al Partidului Comunist Român și Președinte
al României și-a câștigat faima unui înțelept și neobosit mesager.

Românii își iubesc țara și militează consecvent pentru pae-
ce, animați de un fierbinte patriotism, de un devotament nemărgi-
nit și de încrederea în viitor, ei sînt conștienți de faptul că
viața actuală liberă și demnă este rezultatul luptei milenare,
consecvente și dramatice pentru apărarea teritoriului și ființei
naționale iar înflorirea viitoare, ridicarea națiunii pe trepte
superioare de progres și civilizație nu este de conceput fără un
climat de pace, de conlucrare și colaborare multilaterală și loia-
lă între toate popoarele lumii.

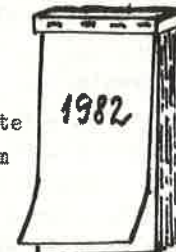
România este o țară frumoasă și bogată dar și posesoarea
unui tezaur de cultură și artă străveche inestimabil ca valoare,
care în condițiile epocii socialiste contemporane a continuat să
se îmbogățească impetuos și nestingherit, ca o componentă esenți-
ală a procesului revoluționar general.

Prin specificul evoluției istorice și al politicii generale
actuale, România prezintă multe trăsături comune cu Finlanda, poa-
te în cea mai mare măsură evidențiindu-se încrederea nestrămutată
și tenacitatea în lupta pentru libertate și independență naționa-
lă, dezvoltarea economico-socială actuală multilaterală, politica
externă consecventă de pace și prietenie, înflorirea continuă a
culturii și artei pe temeiul unor tradiții valoroase și al unor
idealuri de un profund și nobil umanism,

Așa se explică și faptul că între cele două țări s-a stator-
nicit și se dezvoltă în prezent o sinceră și trainică prietenie
concretizată prin relații politice, economice și cultural-turis-
tice în continuă diversificare și reciproc avantajoase.

Eeva Fredriksson, Pirjo Thorel și Milja Koponen
Universitatea Turku

1982, ANUL UNOR IMPORTANTE ANIVERSĂRI ROMÂNEȘTI



Anul 1982 este anul unor importante evenimente
aniversare pentru poporul român. Dintre acestea vom
consemna pe cele mai importante, anunțate în presa
românească încă de la începutul lumii ianuarie.

-8 Februarie 1907

În satul Flăminzi, județul Botoșani, izbucnesc puternice
mișcări țărănești care se extind apoi în întreaga Moldovă și, du-
pă 10 martie, în bună parte din Muntenia. Autoritățile vremii re-
primă sîngeros uriașa ridicare la luptă pentru pămînt, pentru
dreptate socială a țărănimii. Sînt înregistrate 11.000 de victime.

"Răscoala din 1907 -sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu-
a constituit un moment de seamă în realizarea marilor transformări
sociale la sate, ea a dat un puternic imbold organizării și unirii
țărănimii, realizării alianței de luptă dintre clasa muncitoare
și țărănime, luptei pentru dreptate socială, pentru o viață mai
bună, liberă".

-16 martie 1882

S-a născut Nicolae Titulescu, personalitate de primă mărime
a diplomației românești și universale. În politica externă a țării
sale, Titulescu a urmărit, după cum declara, "coordonarea progre-
sivă a acțiunii noastre cu aceea a statelor cu interes comun, pi-
nă la integrarea ei în grupuri internaționale din ce în ce mai
mari. De la național, prin regional la universal, iată lozincă
României peste graniță". În diplomația mondială această concepție
reflectă necesitatea de cooperare a popoarelor în vederea menți-
nerii păcii mondiale. Importante sînt și ideile sale privind prin-
cipalele probleme interne ale României din primele două decenii
ale secolului. O atenție deosebită a acordat de pildă Nicolae Ti-
tulescu, problemei agrare și fiscale. (Aniversare UNESCO).

-19 - 20 martie 1922

Conferința generală a tineretului din România, ținută la Bu-
curești, în cadrul căreia se pun bazele organizatorice și ideolo-
gice ale mișcării revoluționare de tineret prin crearea Uniunii
Tineretului Socialist din România (Din aprilie 1924 Uniunea Tine-
retului Comunist din România). "De la înființare -aprecia tovarăș-
ul Nicolae Ceaușescu- Uniunea Tineretului Comunist s-a aflat în
primele rînduri ale luptei tineretului pentru progres social".

-Aprilie 1962

S-a încheiat procesul de cooperativizare a agriculturii, sectorul socialist deținând 96 la sută din suprafața agricolă a țării.

Evenimentul este consemnat de Plenara C.C. al P.C.R. și de Sesiunea Marii Adunări Naționale (27-30 aprilie 1962) la care au luat parte 11.000 de țărani, cifră simbolică.

-21 aprilie 1882

A încetat din viață filozoful Vasile Conta. Prin înscrierea acestei date în cadrul aniversărilor UNESCO se recunoaște contribuția lui Conta la gândirea materialistă europeană din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, la interpretarea fenomenelor sociale și psihice, pornind de la cuceririle științifice ale timpului său.

(Era în corespondență cu Ch. Darwin). Deși a trăit doar 37 de ani, a desfășurat o activitate prodigioasă. Prima lucrare filozofică a lui Conta, "Teoria fatalismului", apare în "Convorbiri literare" în 1875-1876. Urmează "Teoria undulațiunii universale" și "Încercări de metafizică" (Prima încercare de istorie critică a religiilor din cultura noastră). Două lucrări au rămas neterminate: "Intliele principii care alcătuiesc lumea" și "Bazele metafizicii", publicate postum (1888 și 1890).

-14 iunie 1882

S-a născut la Tecuci Ion Petrovici, filozof, scriitor și om politic. A fost profesor universitar la Iași și București. Dintre lucrările sale, amintim "Cercetări filozofice", "Introducere în metafizică", "Teoria noțiunilor", "Viața și opera lui Kant".

A scris pagini memorialistice, teatru și versuri. A murit la vârsta de 90 de ani.

-Iulie 1932

Se constituie, la inițiativa Partidului Comunist Român, Comitetul național antirăzboinic, având sediul la București, la care au aderat remarcabili oameni de știință și cultură, ca dr. C. I. Parhon, Liviu rebreanu, N. D. Cocea, prof. Ilie Cristea.

"Palia de la Orăștie", monument de limbă veche românească, este tipărită în iulie 1582, de meșterul tipograf Șerban, fiul diaconului Coresi și tovarășul său Marian, diacul. Traducere a Genezei și Exodului, "Palia -așa cum sublinia N. Cartoian- ocupă, în ciclul traducerilor românești din veacul al XVI-lea, un loc aparte prin frumusețea traducerii, prin limba ei vioasă, pitorească și armonioasă". (Aniversare UNESCO).

-12 iulie 1882

Se împlinesc 100 de ani de la nașterea lui Traian Lalescu,

personalitate proeminentă a școlii matematice românești. Cu rezultate deosebite atât în matematică pură cât și în cea aplicativă, este considerat unul dintre fondatorii teoriei ecuațiilor integrale. "Introducere la teoria ecuațiilor integrale" de T. Lalescu constituie prima lucrare importantă de sinteză în acest domeniu pe plan mondial. (Aniversare UNESCO);

-13 iulie 1932

A murit sculptorul Dimitrie Paciurea în vârstă de 59 de ani, deschizător de drumuri noi în sculptura românească. Este cunoscut mai ales pentru "Gigantul", lucrare realizată în 1905 și pentru galeria sa de portrete, create cu excepțională finețe. Ciclul "Himerelor" constituie una dintre cele mai remarcabile contribuții românești la sculptura universală. Alături de Brâncuși, Paciurea este socotit un mare creator de forme expresive.

-19 septembrie 1882

S-a născut în satul Cenad, aproape de Blaj, scriitorul Ion Agirbiceanu. La 24 de ani se stabilea la Bucium-Sasa în Țara Moților. Viața aspră a acestor locuri îl va tulbura adânc. Va scrie: "La vârsta de 24 de ani te frământă întrebări violente. Care e originea răului și a suferinței pe pământ? Când te-au mușcat astfel de întrebări, porți urma mușcăturii o viață întreagă". A realizat cronica epică a Apusenilor în proză scurtă și mai ales în romanul "Arhanghelii". De fapt întreaga sa creație tinde să fie o frescă a vieții ardelenilor. (Aniversare UNESCO).

-10 octombrie 1882

S-a născut Vasile Pîrvan, istoric, arheolog, filozof și eseist. Autor al unor lucrări istorice fundamentale (Getica, Dacia, Inceputurile vieții romane la gurile Dunării). Pîrvan a avut un rol deosebit în crearea noii școli românești de arheologie. Filozofia sa asupra istoriei, interesantă în multe privințe, plătește tribut concepției idealiste.

-3 noiembrie 1882

A încetat din viață pictorul Ion Andreescu, despre care Nicolae Grigorescu a spus: "Andreescu este cel mai mare artist pe care l-a avut țara, y compris moi. Dacă ar fi trăit, ar fi devenit negreșit marele nostru artist național". (Aniversare UNESCO).

-6 noiembrie 1882

S-a născut la Bințița, lângă Orăștie, Aurel Vlaicu, unul din eroii aviației românești, inventator, constructor și pilot.

După tragicul său sfârșit (La 31 august 1913), Nicolae Iorga scria: "Neamul lui întreg, toți acei iobagi de ieri, setoși de libertate, de lumină, de neațirnare, i s-au închinat, nu numai ca unui fiu iubit, mai isteț și mai viteaz decât ceilalți, ci ca unui vestitor, ca unui simbol. Când în vijitiul lor nerăbdător porneau aripile(...) li se părea că zăresc în viitor o altă minune: urmașilor, seminția lor desfăcându-se de sub stăpânirea vechilor puteri, înfruntând vrăjmașiiile din urmă, zburând tot mai sus peste dinsele și odihnindu-se în lumina apoteosei victorioase". (Aniversare UNESCO)

-30 Decembrie 1947

Votarea Legii nr. 363 de către Adunarea Deputaților prin care se inaugurează o nouă eră în istoria contemporană a României: este proclamată Republica.

"Instaurarea Republicii -spunea Președintele României, Nicolae Ceaușescu- în condițiile când rolul decisiv în conducerea țării îl avea clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și cu intelectualitatea, cu celelalte mase muncitoare, în frunte cu partidul comunist, a marcat trecerea la revoluția proletară și la edificarea societății socialiste în România".

(Extrase din articolul "Mari aniversări", "Contemporanul", nr. I/1834 din data de 1 ianuarie 1982).



Desena de Petru Jiru



AVENTURA FINLANDEZĂ A CUVÎNTULUI "VALAH"

Prof. dr. Lauri Lindgren

Cuvîntul "valah" are semnificații esențiale în limba română, fiind legat de geneza acestui popor. "Valahia" era pînă la mijlocul secolului trecut numele cel mai răspîndit al țării Românești, cu adaptări cam în toate limbile Europei (fr. "Valaquie", finlandeză "Valakia" și așa mai departe).

În limba finlandeză avem cuvîntul "valakka", cu sensul de "armăsar castrat". Finlandezii, în general, probabil nici nu remarcă legătura eventuală de formă dintre cuvîntul "Valakia" și "valakka", sensurile fiind foarte depărtate. Și totuși există un raport de origine.

Denumirea "valah", referitoare la români, e atestată pentru prima dată în "Cronica Muntelui Athos", în secolul al VIII-lea, sub forma greacă "vlahorihini" (vlahii de pe valea râului Rihios).

Denumirea vizează populația care vorbea limba română în sudul Balcanilor. Desigur, după cum se știe, denumirea cuvîntului este mult mai veche. Vom porni de la opera lui Caesar "De Bello Gallico" unde se menționează un trib celtic cu numele de "Volcae".

Neamul "volcilor" se întindea de la Pirinei pînă la cursul inferior al râului Rhône. Acesta era cunoscut și din Germania de Sud, în Pădurea Hercynia așezată cam între orașele Stuttgart și München de astăzi. Acolo era încă o populație autohtonă, stabilă, care însă sub presiunea germanilor, s-a retras spre vest.

În Gallia, adică în Franța sudică de astăzi, s-a latinizat repede. Germanii au avut primele contacte cu grupurile celtice, chiar cu volcii, asupra cărora au extins denumirea aceasta.

Situația este identică cu utilizarea denumirii de "sagi" la toate populațiile germane (saksalainen) sau cu denumirea de "aleman" pe care francezii o atribuie tuturor neamurilor germane, după grupul etnic cel mai apropiat. Neamurile celtice s-au latinizat treptat, iar denumirea volcilor s-a transferat cu timpul la toate grupurile vorbind limba latină, adică romanii și populațiile romanizate, localizate de la Marea Nordului pînă la Marea Nea-

gră, inclusiv strămoșii românilor de astăzi. Populația de limbă franceză din Belgia poartă numele de "valoni" (Wallon) după cuvîntul "wallo" din limba latină medievală, avînd la rîndul său originea în cuvîntul "walha" din limba francilor.

În Elveția, populația de limbă germană denumește pe vorbitorii de limbă franceză "Welsch", între aceștia putînd fi considerați uneori și italienii. Cuvîntul are adesea și sensul de "străin". Verbul "welschen" semnifică vorbirea neinteligibilă, ca și "Rotwelsch" ("limba păsărească"). Slavii, deplasîndu-se spre sud-vest, inclusiv pe teritoriul României de astăzi, au venit în contact cu populația locală de limbă romanică, adoptînd termenul de "valah" folosit de germani (gepizi). Astfel s-a stabilizat acest termen denumînd, printre altele, și populația românească.

Polonezii denumesc pe italienii "Wloch" ca și ungurii, care le spun "olasz". Pentru polonezi și unguri, italienii sînt poporul cu care ei au avut legături mai strînse.

"Valah" era denumirea atribuită de străini întregii populații romane, cu mențiunea că numai în Valonia și în Valahia populația respectivă a adoptat numele, în orice caz parțial. Peste tot, populația romanică s-a numit inițial "romani", deși denumirea mai tîrziu a fost înlocuită. De pildă în Franța ei s-au numit "franci", după populația germanică. Cei mai fideli față de romanitatea originară au fost strămoșii românilor de astăzi. Un "roman" era în primul rînd o persoană care vorbea limba latină, începînd în special cu secolul al V-lea, după destrămarea Imperiului roman. Sub aspect lingvistic, termenul s-a păstrat încă mult timp, pînă în evul mediu în apus, dar în răsărit, în cazul populației românești, dăinuind pînă astăzi.

Acum să revenim la termenul finlandez "valakka", menționat la început. Este cunoscut că pe teritoriul românesc, ca și în Ucraina, Ungaria a existat din vechi timpuri practica creșterii cailor. Caili din hergheliile românești au fost frecvent exportați spre Austria, Prusia și Polonia și, firește, spre Turcia, unde se spunea, după Dimitrie Cantemir: "Un tînăr persan și un cal moldovenesc sînt mai de laudă decît oricare alții".

Obiceiul castrării armăsarilor a fost inițiat chiar de către nomazii din sud-estul Europei. Astfel printr-un cal valah, deci de origine valahă, se înțelegea în Germania, în mod firesc, un armăsar castrat (Wallach), termenul ajungînd în Finlanda prin intermediul limbii suedeze. Pentru francezi, un armăsar castrat

era "hongre", adică un "cal unguresc". Firește, această denumire nu este cunoscută în România unde s-au conservat termenele de "cal" sau "jugăr" și altele. Este interesant de menționat că atît în Ungaria cît și în Laponia este cunoscută și practica efectuării castrării prin mușcare (în Laponia, desigur, numai la reni). Este posibil ca originea obiceiului să fie comună.

Calul era considerat încă din vremuri foarte vechi un animal sacru, a cărui carne putea fi consumată prin sacrificare. După datinile practicate în creștinism, carnea calului, ca și a altor cîteva animale, nu era folosită ca hrană, el fiind un simbol al puterii păgîne (în psalmul 20:8 din Biblie, se menționează că: "Unii nădăjduesc în căruțe, alții în cai dar noi cunoaștem voia domnului dumnezeului nostru"). Așa se explică prejudecata îndelungată în Europa împotriva consumului cărnii de cal. În Finlanda numai de circa o sută de ani s-a acceptat carnea calului ca hrană. Aceasta în ciuda faptului că și în perioada anterioară, personalități marcante, ca regele Gustav III, au făcut propagandă activă și au dat exemplu, mîncînd carne de cal.

+ + +

Acestea fiind aspectele tradiției, indivizii care se îndeletniceau cu uciderea, jupuirea sau castrarea cailor erau considerați un fel de "paria" în vechea societate agrară, ei fiind, de obicei, persoane nestabilizate, uneori chiar țigani. Deși făceau un lucru util, aceștia erau considerați "spurcați", în așa măsură încît obiectele de veselă utilizate de ei (de obicei din lemn) erau arse ulterior. Aceste persoane erau numite "rakkari" în limba finlandeză. Desconsiderarea profesiunii lor este demonstrată de deteriorarea în timp a sensului cuvîntului "rakkari", pînă la semnificația de "nemernic", "ticălos" (ca și în limba suedeză, de unde vine cuvîntul în finlandeză).

Această meserie nu a fost considerată și nu a beneficiat de tratamentul social pe care l-ar fi meritat tocmai din cauza unei prejudecăți religioase, a unui "complex de cal" străvechi al culturii și tradiției noastre.

+ + +

Astfel un cuvînt de origine celtică, cu semnificația de "cal" de importanță pentru neamul românesc, a ajuns pînă în Finlanda parcurgînd un drum lung, ocolit și plin de peripeții.

INTERES DEOSEBIT PENTRU LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNEASCĂ

Interviu cu studenta Lavila Anna Liisa

Anna Liisa Lavila este una dintre tinerele studente de la Universitatea din Turku care a frecventat în ultimii ani cursurile Lectoratului românesc, manifestînd un interes deosebit pentru cunoașterea limbii, literaturii și civilizației poporului român.

Ea a absolvit cursurile acestui lectorat în vara trecută, în prezent definitivîndu-și studiile universitare și pregătindu-și lucrarea de diplomă (licență). Este semnificativ faptul că tema pe care Anna Liisa și-a ales-o pentru această lucrare, abordează un subiect din literatura românească, anume "Limba eroilor lui Mihail Sadoveanu", cu referire în deosebi la romanul "Baltagul" care a fost tradus cu mai mulți ani în urmă în limba finlandeză. În prezent ea este în faza de documentare, colecționînd date și informații necesare elaborării lucrării.

În cadrul unei discuții recente avute cu domnișoara Lavila Anna Liisa, i-au fost solicitate acesteia câteva precizări în legătură cu preocupările pentru cunoașterea limbii și culturii românești precum și referitoare la motivele ce au determinat-o să opteze pentru creația sadoveniană: ca domeniu de abordare în lucrarea de licență.

-Domnișoara Anna Liisa, faceți parte dintre studenții Facultății de limbi romanice care, în contextul general al preocupărilor pentru studiul acestor limbi, ați manifestat un interes deosebit și pentru limba, literatura, în general pentru cultura românească pentru ca ulterior să optați pentru o temă din această literatură în lucrarea de licență pentru care vă documentați deja.

Ar fi interesant să explicați -fie cît de concis- ce v-a determinat să studiați limba română și -eventual - de cînd ați început acest studiu.

-În cadrul Facultății de limbi romanice am studiat de mai mulți ani limbile franceză, engleză, italiană, chiar și limba germană pe care continui să le aprofundez și-n momentul de față. Ca limbă romanică, provenită din latina vorbită în Antichitate, izolată ulterior -prin împrejurările istorice vitrege- de restul romanității, dar care și-a menținut sute de ani caracterul ei inițial, am considerat limba română ca un obiect de studiu special,

deosebit de tentant. Curiozitatea de a cunoaște limba română a fost stimulată -probabil- și de faptul că în urmă cu mai mulți ani, în timpul unei excursii în străinătate, am cunoscut -întîmplător- o familie de români cu care m-am împrietenit, am corespondat ulterior și am aflat amănunte interesante despre pitorescul naturii și specificul vieții românești. În 1977 pentru prima dată am început să studiez limba română la lectoratul românesc de la Universitatea din Turku, din cadrul Facultății de limbi romanice. Începînd de anul trecut, cînd lectoratul și-a reluat activitatea, am reînceput și mi-am definitivat studiile de limbă, literatură și civilizație românească. În vară mi-am susținut și ultimalele examene de absolvire pentru "Approbatum".

Deci dorința de a cunoaște limba română, în general civilizația valoroasă a acestui popor prieten, este mai veche și ea s-a amplificat pe parcursul studiilor deoarece prin înțelegerea limbii m-am informat despre opere literar-artistice remarcabile. De exemplu folclorul românesc a produs asupra mea o impresie deosebită prin bogăția, varietatea și frumusețea sa excepțională. Mă refer la folclorul literar dar și la cel muzical pe care am avut posibilitatea să-l cunosc, desigur încă în mică măsură.

- Anna Liisa, aș dori să-ți motivezi opțiunea pentru opera lui Mihail Sadoveanu despre care, desigur, te-ai informat și la cursurile de literatură românească dar care, după cum știi, te-a preocupat de mai multă vreme .

- În Finlanda s-a tradus de mai mulți ani romanul "Baltagul" de Mihail Sadoveanu, roman pe care eu l-am citit deci în limba finlandeză și m-a impresionat deosebit. Recent l-am citit și în limba română și am înțeles că, în afara acțiunii fascinante, a cadrului natural și etnografic micritic, limba eroilor și a marelui scriitor dispune de bogate expresii, nuanțe, imagini, terminologii specifice care au o frumusețe miraculoasă, emoționantă, mai greu de tradus în altă limbă. Acestea consider că nu se regăsesc exact nici în vechea traducere finlandeză.

Tema lucrării mele pentru licență a fost aprobată cu amabilitate de decanul nostru, profesorul Lauri Lindgren care cunoaște bine limba română, fiind și președintele Asociației de prietenie Finlanda-România. Tema a fost determinată deci, inițial, de impresia lecturii romanului "Baltagul" pe care eu îl consider nu numai un tablou de viață specific dar și un monument de artă valoros.

Facultatea noastră fiind de filologie romanică, eu m-am orientat spre limba eroilor lui Mihail Sadoveanu, dar pentru că

operele acestuia sînt foarte multe, mă voi referi în mod special la "Baltagul".

-Romanul "Baltagul" abordează un motiv bine cunoscut din literatura noastră populară, el exprimă totodată o anumită opțiune tematică, între multe alte teme sadoveniene. S-ar putea aprecia că "Secvența Baltagul" este arhaică, particulară, romantică, într-un fel depășită de spiritul epocii contemporane. Cursurile și discuțiile de la cursuri au prilejuit concluzia că problematica prozei românești din ultimele decenii este complexă, vizînd aspecte esențiale, fundamentale, acute de viață, decurgînd din procesul unor ample transformări petrecute în România pe plan istorico-social și spiritual. În ce măsură consideri că această valoroasă operă literar-artistică semnifică, totuși, spiritul românesc caracteristic, personalitatea -cu virtuțile caracteristice dintotdeauna- care a impus și a făcut cunoscută specificitatea neamului românesc ?

-Desigur, așa cum am citit sau am înțeles de la cursuri, este firesc ca "Secvența Baltagul", așa cum i s-a spus, să fie localizată în timp și spațiu, în istoria națională. Eu consider însă foarte important faptul că această "secvență" se localizează în primul rînd în mitologia românească, exprimînd un mod de existență materială și spirituală străveche, legătura omului cu natura, viața și trăsăturile morale ale oamenilor, mai ales dintr-o zonă de munte unde acestea s-au conservat mai bine și durabil. În frumosul oraș Băile Herculane unde mi-am petrecut mai multe zile din vara trecută, am văzut foarte mulți oameni care trăiesc în acea zonă, munteni care prin comportament și aspect seamănă întocmai cu muntenii lui Mihail Sadoveanu. Am aflat că și felul de viață al acestora este în multe privințe încă asemănător. Elementele civilizației moderne s-au asimilat fără a altera prea mult esența preocupărilor și tradițiilor milenare. Este de asemenea o realitate incontestabilă că hărnicia, demnitatea, ospitalitatea și omenia muntenilor lui Sadoveanu sînt trăsăturile dintotdeauna ale poporului român. Așa este el cunoscut din istorie și din relațiile contemporane cu toate popoarele.

Dacă invocăm special argumentul limbii, cu bogăția de sensuri, imagini artistice, expresii populare, de o mare expresivitate și frumusețe, și aceasta este o dovadă a unei civilizații străvechi din care ea decurge sau în cadrul căreia se integrează ca o componentă esențială. Aprecierea o consider valabilă și pentru epoca actuală. Sadoveanu este deci mereu actual, oamenii lui, eroii cărților pe care le-a scris manevrează același tezaur de limbă străveche

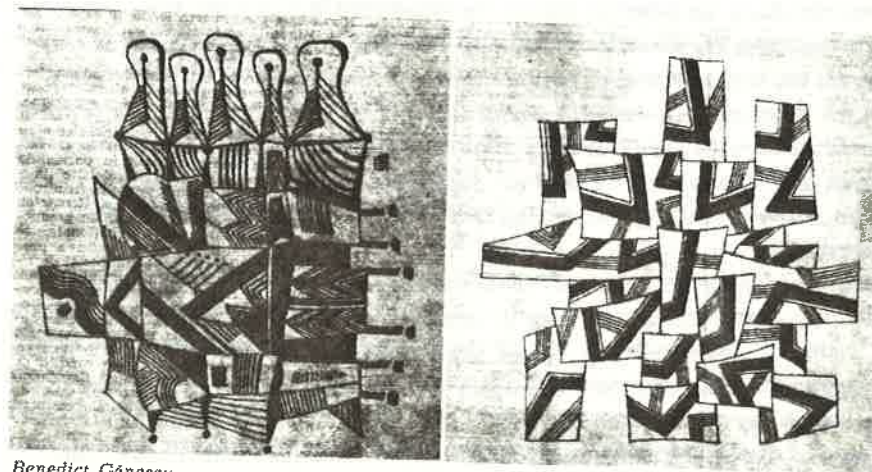
românească, expresivă, colorată și înțeleaptă.

-Anna Liisa, care sînt impresiile tale despre România prilejuite de prima vizită pe care ai făcut-o în vara trecută ?

-Intradevăr, în vara trecută am fost în România timp de o lună, în primul rînd pentru a mă documenta în vederea întocmirii lucrării de licență. Am fost ajutată în acest sens cu multă amabilitate de Conducerea Facultății de limbi romanice și Lectoratului românesc de la Turku, de Ministerul Educației și Învățămîntului, profesorul Pompiliu Marcea (Universitatea București) și doamna Alice Sfetcu de la Institutul de relații culturale cu străinătatea din România cărora le exprim sincere mulțumiri. Ca turistă, am văzut orașele București, Galați, Constanța, Brașov, Băile Herculane, am cunoscut mulți oameni, multe realizări din România de azi.

Impresia generală este excelentă, dovadă că în vara aceasta m-am decis să particip la Cursurile de vară din România unde voi continua acțiunea de documentare și voi încerca să înțeleg mai bine valorile limbii, ale civilizației românești, frumusețile Patriei lui Sadoveanu și a eroilor săi care mi-au dat primul impuls pentru a deveni o prietenă sinceră și apropiată a poporului român.

(Interviu realizat în primăvara anului 1982 de lectorul român Vlădica Florian, radiodifuzat în România).



Benedict Gănescu

GHEORGHE DUMITRESCU-BISTRIȚA, O PERSONALITATE MARGANTĂ

A CULTURII ROMÂNESTI CONTEMPORANE

Prof. Vlădica Florian

La numai câțiva kilometri de orașul românesc Drobeta Turnu Severin, se află satul Bistrița, o veche și pitorească așezare mehedinteană situată în pînă largă a unei lunci ce se deschide din lanțul de dealuri al Balotei, acoperite cu masive plantații de pomi, viță de vie, pînă la malul Dunării, marcat de o lungă fâșie de pădure cu o vegetație bogată și multicoloră.

Bistrițenii, oameni harnici și prietenoși, sînt în majoritate muncitori în marile întreprinderi industriale din Drobeta Turnu Severin, ceferiști sau navigatori dar și buni agricultori, specializați mai ales în legumicultură, pomicultură, viticultură și apicultură. Buni gospodari, ambițioși și sensibili, ei și-au durat case mari, cu balcoane largi, împrejuriri și porți bogat ornamentate și colorate de meșteșugari experimentați și cu gust artistic. În centrul satului, pe spații largi și frumos amenajate, sînt amplasate clădirile școlii, căminului cultural, dispensarului, bisericii, ale magazinelor și poștei, mari și spațioase, în majoritate noi.

Considerînd însă ca obișnuite, tipice aceste aspecte de confort și viață rurală românească, este indiscutabil că ceea ce a contribuit la popularitatea de excepție a satului este personalitatea prestigioasă a preotului octogenar Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, o pilduitoare întru chipare a competenței și devotamentului profesional, dublată de o mare și neistovită pasiune pentru cercetarea și valorificarea folclorului românesc, pentru emanciparea spirituală a satului și județului, numele lui înscriindu-se de multă vreme în galeria marilor oameni de cultură ai României contemporane.

Gheorghe Dumitrescu-Bistrița s-a născut la 17 septembrie 1875, în satul Bistrița unde a urmat și cursurile școlii primare.

Apoi, după cîteva clase urmate la Liceul Traian din Turnu Severin s-a înscris la Seminarul din Rîmnicul Vlcea pe care l-a terminat în 1918. A funcționat cîtva timp ca învățător în localitatea Cîrjei-Mehedinți apoi ca preot în satul său natal unde a slujit cu exemplară abnegație pînă la respectabila vîrstă de 84 de ani. Talentat multilateral și înzestrat cu o pasiune neobosită, el a abordat încă din tinerețe simultan pictura

(A executat pictura în bisericile din satele Olteanca-Vlcea și Trufinești-Olt, a organizat expoziții de pictură în Turnu Severin și Băile Herculane), muzica (A tipărit o broșură intitulată "Buchet românesc" urmată de altele în care a colecționat și notat cîntece populare, a organizat un cor deosebit de valoros în satul natal fiind încurajat și sprijinit cu pricepere și dragoste în toate aceste acțiuni de soția sa Olimpia, învățătoare, azi de asemenea pensionară.

Incepînd din 1919, timp de peste 21 de ani (1 iunie 1919 - 31 decembrie 1940), Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, dînd curs unei mai vechi și statornice dorințe, a tipărit o revistă "de muzică, artă națională și teatru sătesc" intitulată "Izvorășul", titlul vrînd să semnifice "valoarea și vigoarea neistovită a spiritualității populare românești", așa cum sublinia întemeietorul ei înă din primele numere. Pentru a putea asigura un conținut bogat, variat și inedit cît și continuitatea neîntreruptă a interesantei publicații, Gheorghe Dumitrescu-Bistrița a solicitat și a obținut colaborări din partea a zeci de intelectuali ai satelor, oameni de cultură din diverse zone ale județului și ale țării care au răspuns cu mare entuziasm acestei inițiative elevate.

Punîndu-și în valoare pasiunea-i inepuizabilă și harul artistic polivalent, el a asigurat în totalitate ordonarea și selectarea materialului, paginarea, grafica deosebit de bogată și inspirată a fiecărui număr, notarea cîntecelor și dansurilor populare mai semnificative precum și tipărirea revistei, în propria-i casă, în care scop și-a procurat un utilaj tipografic din economiile personale realizate de-a lungul mai multor ani. De asemenea s-a ocupat de distribuirea acesteia către sutele de abonați și alte categorii de solicitanți din întreaga țară cît și din străinătate. Un volum imens de corespondență primită și păstrată cu grijă de-a lungul întregii vieți dovedește interesul și satisfacția excepțională cu care această revistă a fost primită de nenumărații cititori de pretutindeni, de cercurile diverse de intelectuali și chiar de personalități marcante ale culturii românești din diferite centre ale țării ori din străinătate. Dintre cele cîteva zeci de mii de scrisori, preotul Gheorghe Dumitrescu-Bistrița prețuiește în mod deosebit corespondențele cu frumoase cuvinte de încurajare și aprecieri elogioase datorate lui Nicolae Iorga, Ion Simionescu, Artur Gorovei, Alexandru Dima și alții. Iată cîteva dintre aceste considerații și aprecieri mai semnificative formulate în anii de apariție a revistei:

- "Un învățător inimos și bun cunoscător al muzicii populare și-a pus în gând să adune cîntece populare și să ajute dezvoltarea gustului pentru cîntare. Scopul revistei este cît se poate vrednic de laudă" ("Convorbiri literare", 5 iunie 1919, prof. academician Simion Mehedinți).

- "Izvoarașul este o minunată revistă de muzică și folclor realizată prin osîrdia soților Olimpia și Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, idealisti singuratici care nu urmăresc nici cîștig, nici diplome prin munca lor eroică(...) Noi cu alte condiții de muncă avem datoria de a lucra, la dumnealor manifestarea e sacrificiu".

(Prof. academician Ion Simionescu, fost președinte al Academiei de științe a României).

- "In Bistrița-Mehedinți apare, de mai bine de 17 ani, o revistă de muzică, artă națională, folclor și teatru sătesc, "Izvoarașul". O revistă pe care o tipăresc trudnic doi soți, Olimpia și Gh. N. Dumitrescu-Bistrița. Cu neînchipuite greutăți... In haină modestă la început, din ce în ce mai aleasă, revista mehedințeană este una din cele mai utile publicații românești. Și "Izvoarașul" continuă să apară regulat acolo..., însemnînd cu fiecare număr o nouă victorie a artei populare românești".

(Nicolae Iorga, "Neamul românesc", 1939).

- "Opera națională, artistică și chiar științifică pe care o faceți publicînd "Izvoarașul" este atît de merituoasă, încît de mai multe ori am dorit să vă mulțumesc pentru acest dar prețios pe care mi-l faceți în fiecare lună". (Prof. Ramiro Ortiz, Univ. Padova-Italia).

Intre anii 1950-1981 despre revista "Izvoarașul" și activitatea realizatorilor ei s-au scris peste 300 de studii, articole, diverse referințe, circa 860 împreună cu cele anterioare.

In 1958, compozitorul Sabin Drăgoi, pe atunci director al Institutului de folclor, scria despre "Izvoarașul": "Gh. N. Dumitrescu-Bistrița nu s-a mulțumit să tipărească revista "Izvoarașul", modestă ca o floare de cîmp, ci a grupat în jurul revistei un număr impresionant de colaboratori, corespondenți și documente prețioase din domeniul folclorului, ajungînd pînă la urmă să devină un adevărat Institut de folclor în miniatură, luîndu-ne astfel cu cîteva decenii înainte, fapt pentru care nu-l invidiem, ci ne mîndrim cu el".

După opinia însuși a realizatorului, revista s-a impus prin cuprinsul bogat și interesant, publicînd, din iunie 1919 pînă în august 1922: doine, cîntece și balade cu melodiile populare, cîntece populare pe una și două voci, coruri patriotice și populare pe 3 și 4 voci, jocuri naționale cu muzica lor; în partea literară:

artă: articole despre muzică, artă și cultură folclorică. Incepînd cu septembrie 1922, conținutul ei s-a îmbogățit ajungînd să fie revistă și de muzică, artă națională și folclor, apoi și de teatru sătesc, abordînd întreaga gamă a creațiilor populare din toate genurile și speciile folclorului: doine, cîntece, balade, bocete, cîntece și coruri școlare, coruri pentru adulți -cu întreaga notare muzicală, apoi basme, povestiri, legende, balade, obiceiuri și tradiții, chiuituri și strigături, proverbe și zicători, ghicitori, cuvinte dialectale, frămîntări de limbă, medicină populară, descîntece, vrăji, folclor din viața copiilor, glume și hazuri, credințe și superstiții, locuțiuni, studii și articole pe teme de folclor, medalioane, chiar scurte piese de teatru, o ilustrație bogată cu desene, planșe, fotografii etc.

"Izvoarașul" a fost din multe puncte de vedere o apariție unică în publicistica românească interbelică. Astfel ea a fost prima "revistă de folclor literar, muzical și artă populară", abordate simultan, atît cu scopul identificării și popularizării cît și al interpretării, comentării accesibile categoriilor largi de cititori, intelectuali și chiar oameni simpli, sensibili față de acest tezaur al spiritualității românești.

Fiind ordonate după criterii tematice și educative, notate muzical, cîntecele și dansurile publicate erau valorificate frecvent în școli, la activitățile didactico-educative, intrînd de asemenea în repertoriul artiștilor amatori, mai ales din mediul rural.

Periodic, paralel cu apariția revistei, erau tipărite și broșuri speciale cu cîntece și anecdote, maxime populare care de asemenea cunoșteau o largă răspîndire, în ciuda tirajelor modeste, condiționate de costul ridicat al hîrtiei și suprasolicitarea inimoșilor redactori. In fine, "Izvoarașul" rămîne revista de folclor cu cea mai mare longevitate, fapt cu atît mai semnificativ cu cît aceasta, deși a valorificat creația populară colecționată și de culegători receptivi de pe întreg cuprinsul țării, în ce privește activitatea redacțională a contat în exclusivitate pe pasiunea, priceperea și hazul artistic, resursele material-financiare doar ale neobositului preot și om de cultură Gh. Dumitrescu-Bistrița, sprijinit cu dragoste și înțelegere de soția sa devotată, învățătoarea Olimpia Dumitrescu.

Îndeplinindu-și cu pilduitoare conștiinciozitate și devotament misiunea de păstor spiritual al sătenilor săi, preotul Gh. Dumitrescu-Bistrița și-a consacrat întreaga sa viață și unui elevat act de cultură, începînd cu inițierea sătenilor în gospodăria

rea chibzuită a pământului, bunele deprinderi igienice și continuu înd cu organizarea de coruri, excursii în țară și străinătate cu aceștia, de asemenea participarea activă, neîntreruptă, la nenumărate evenimente științifice și culturale, artistice importante, organizate pe plan județean sau național, susținerea de conferințe.

Intreține încă o largă corespondență, primește continuu vizitatori din țară cât și din străinătate care doresc să-l cunoască, să-i ceară relații, să-i vadă casa, devenită un adevărat muzeu cuprinzând colecțiile complete ale "Izvoarașului", seturi de zeci de mii de creații populare, corespondență, pictură de inspirație folclorică, o bibliotecă de același profil cu cărți și colecții ale unor publicații vechi sau recente de o deosebită valoare științifică și documentară. Studenți care și-au pregătit lucrări de diplomă, doctoranzi în științe folclorice, personalități culturale și politice au beneficiat de bunăvoința și ospitalitatea preotului Ghe Dumitrescu-Bistrița zi de zi, de-a lungul a zeci de ani. Deși la o vîrstă respectabilă, continuă să fie invitat și să participe la diferite întîlniri, conferințe, trimite colaborări la diverse publicații, prezidează reuniuni științifice și profesionale, juriile unor concursuri cultural-artistice. Despre viața și activitatea lui continuă să se scrie frecvent în presă, literatura de specialitate, studii și antologii de folclor continuă să-i valorifice creații populare inedite culese din diferite zone ale țării, publicații literare sau societăți culturale, ansambluri artistice poartă acum numele de "Izvoarașul".

Din partea forurilor culturale ale țării, a primit înalte ordine și titluri, ca semn al unei bine meritare prețuiri pentru activitatea sa valoroasă, pentru contribuția excepțională la îmbogățirea spiritualității românești prin explorarea și punerea în valoare a resurselor inestimabile și inepuizabile ale folclorului național.

Vechi și bun prieten, Gh. Dumitrescu-Bistrița, cu discreția-i caracteristică, răspunea de-a întreaga sa viață, deși i s-au oferit tentante șanse, posibilități de ridicare pe scara ierarhiilor sociale, el a preferat statornic "aerul tare și sănătos al satului natal, slujirea nemijlocită și devotată a obștei" căreia i-a datorat supremele obligații și satisfacții ca om al culturii și profesiei, ca cetățean obișnuit.

În vechiul și pitorescul sat mehedințean Bistrița, din pragul unei case vechi, cu ferestrele larg deschise spre straturile de flori, tufele de liliac și merii bătrîni ai unei fermecătoare grădini cu miros de trandafiri și busuioac, încă ne întîmpină zîmbetul clajin, privirea caldă și vocea amabilă a preotului octogenar

Gh. Dumitrescu-Bistrița, urîndu-ne strămoșescul "Bine-ați venit"...

În inima lui arde aceeași flacără nestinsă de peste șase decenii cînd, în pragul celui de-al cincilea an de existență a revistei "Izvoarașul", într-un emoționant "Cuvînt înainte", spunea : "...Cine voiește să cunoască IZVORAȘUL", să se adape din stropii săi și se va umple de multă bucurie și mulțumire sufletească. Apropiati-vă inima voastră de murmurul său! Săpați în adîncul inimii voastre înțelesul glasului său. Treziți-vă sentimentul dragostei de tat ce-i ieșit din poporul românesc și veți înțelege strigătul și gînguritul lui adînc. La sînul acestui fraged vestitor al unor comori de mare preț se trezesc bucurii nenumărate și uitate. Cercetați-le și nu veți rămîne departe de susurul undelor sale. El trimite tuturor celor ce i se apropie, recunoștința sa".

Foaie verde flori de frașă

Vioi

Foa - e ver - de flori de fra - șă. Foa - e ver - de
 flori de fra - șă Do - rul de ci - ne se lea - gă Nu mai
 fa - ce nici o trea - bș Do - rul de ci - ne se lea - gă Nu mai
 fa - ce nici o trea - bș. *Nofat de N. Troc Izvoru - Bînzii - Mehedintii*

De se leagă de-o nevastă / bis
 Uită roștu de prin casa } bis
 Nici în război nu mai țasa }
 De se leagă de-un voinic,
 Uită finu necosît
 Și ogorul ne prășite
 De se leagă de-o copilă
 Uită vadră la fîntîna
 Și cusătura pe mîna.
 De se leagă de-un bătrîn
 Uită coașa nfiptă 'n fîn
 Și pleacă prin sat nebun.
 Că de mine s-a legat
 Ca fasolea pe arag
 Ca boala de om sarac.

("Izvoarașul", anul XXI, nr. 4
 din luna aprilie 1940).

Sărbătorile de iarnă
 și
 Noul An 1982
 La mulți ani
 cu sănătate - voie bună
 fericiți și pușcai
 Succese
 după dorință și nădejde
 de la
 fam. pr. Gî. N. Dumitrescu
 Bistrița -

IMPRESII DESPRE FINLANDA CONSEMNAȚE ÎN CĂRȚI ROMĂNEȘTI

Prof. Vlădica Florian

Mario Cosma

În ultimii ani în literatura și presa românească au apărut tot mai frecvent consemnări interesante, semnificative despre istoria, viața politică, economico-socială și culturală contemporană a Finlandei. Volumele de reportaje, studiile și articolele au fost semnate de scriitori, oameni de știință, ziariști care au călătorit prin Finlanda sau au studiat diverse realități social-istorice contemporane privind "Izra celor 1000 de lacuri", așa cum este ea numită, de obicei, de către străini.

Ne vom limita la două cărți apărute destul de recent, aparținând genului memorialistic, care implică însă adeseori ample digresiuni (întâmplări, descrieri, evocări), deosebit de captivante. Este vorba de volumele "Prin țările aurorii boreale" de Dorin Iancu (Editura "Albatros", București, 1980) și "Repere nordice și alte note de călătorie" de Vasile Iliasa (Editura "Eminescu", București, 1981), acestea fiind cele mai recente dar nu singurele semnificative, oglindind imagini ale lumii finice, învăluite încă într-o atmosferă de basm și mister pentru mulți europeni.

De fapt Dorin Iancu, în volumul menționat, la care ne vom referi în continuare, precizează încă din prima pagină, printr-un subtitlu prolog că "La început a fost imaginația", țările nordice prezentând pentru el de multă vreme un "punct de atracție", confirmat în timpul călătoriilor ulterioare când a întâlnit-intrădevar "o lume atrăgătoare, cu iz de legendă, din care coborau și geografia, și istoria, și fiorii înghețați ai lui Boreas, vântul de nord reprezentat pe vechile hărți ca un bărbat bătrîn, cu obrații unflați de efortul suflării". În această carte în care se conturează mai întâi un tablou geo-geografic și istoric al Scandinaviei -în general, referirile la Finlanda sau "Pământul Kalevalei" sînt foarte numeroase. "Pentru cîna a trecut prin Finlanda -remarcă scriitorul-, prin peisajul lacurilor din sudul țării, malurile de trestii, pădurile de brad și mesteceni parcă visători, cabanele de lemn ascunse lângă țărmuri, sînt toate ca un paradis liniștit în care ai răgazul să te confrunți cu tine însuți, să zîmbești flo-

rilor multicolore, să asculți șoapta apelor, să afli mai bine cine ești și cît valorezi în raport cu natura".

Procedîndu-se la o succintă retrospectivă istorică, se apreciază că perioada care a urmat dobîndirii independenței Finlandei, încheind o epocă îndelungată și cu multe momente dramatice, a fost "o amplă perioadă de reconstrucție care s-a soldat cu întărirea economiei naționale, cu deschiderea unor drumuri noi în fața țării.

Finlanda -continuă autorul- și-a dezvoltat relațiile cu vecinii, cu întreaga lume, stabilind solide baze de prietenie și încredere mutuală, cultivînd și desfășurînd o politică de largă cooperare, pe baza unor vechi tradiții de neutralitate".

Invocarea unor date și aspecte din viața economico-socială prilejuește formularea unor semnificative constatări: "Pentru cine călătorește pe pămîntul Kalevalei, progresul economic actual este vizibil și fără o prea minuțioasă analiză a statisticilor. Ochii turistului se întîlnesc cu haina nouă a orașelor, cu excelente căi de comunicație, cu confortul, cu evidenta dezvoltare urbană și mai ales cu insolitul unei arhitecturi de o incontestabilă originalitate. Finlandezii au o școală în acest domeniu, ilustrată de personalități de renume mondial. E vorba, desigur, (referirile noastre sînt exclusiv contemporane), de o tehnică aparte, de o știință a structurării volumelor într-o impresionantă simplitate, dar e vorba neîndoiesnic și de foarte multă imaginație creatoare. Natura de baștină a oferit ideale surse de visare -fantezia pădurilor cu stîncile răsărite ici-colo, izolat, ghețurile încălcate în dezordine pe rîuri primăvara, sau liniștitele lacuri ce oglindesc în tainică răsturnare peisajul malurilor într-o imagine în care cerul devine, undeva, fără fund de apă. De asemenea încrucișări de văzduh și păsări, de ape sau întinderi nivelate de zăpadă au născut și formele. Sau -cel puțin- ideea acestor forme. Căci toate elementele de peisaj pe care le-am spus îți îngăduie să respiri, să privești în jur, să te simți o parte a mediului, exact așa cum îți îngăduie și arhitectura finlandeză, fie că e vorba de simple case familiale, mari edificii publice, spitale, uzine sau lăcașe de cultură".

Semnificative aprecieri sînt formulate în legătură cu așa-zisul "dialog cu natura", profund și armonios, permanent, Finlanda putîndu-se compara cu o "imensă grădină în care omul a construit pentru a fi aproape de arbori, ape și stînci, fără a le strica însă nici cel mai mic contur". Este evident că în Finlanda totul pare nou, "parcă atunci făcut", sate și orașe întregi, întreaga

această zestre de valori fiind realizată prin sîrguința și tenacitatea oamenilor care au împlinit și îmbogățit cadrul natural de o frumusețe sobră și originală.

Disponînd de modeste resurse naturale, de condiții climatice mai vitrege în comparație cu alte țări învecinate, "civilizația finlandeză s-a constituit altfel, cu dificultăți, cu eforturi mari, cu o luptă permanentă. Dacă Finlanda se numără azi în primele zece țări ale lumii sub raportul nivelului de trai, avînd o industrie dezvoltată și o agricultură foarte productivă, acest lucru se datorește muncii și simțului, spiritului colectiv".

Referinți interesante se fac în legătură cu limba și firea finlandezilor. "Finlandezii -se spune- sînt un popor cu o spiritualitate dezvoltată, deplin pusă în valoare după constituirea lor ca națiune și stat independent. Sînt dornici de cultură, dornici de a învăța și a se instrui. Mulți studiază o viață întreagă cîte ceva. Un învățămînt mobil, perfect organizat și structurat îngăduie acest lucru". În ce privește limba finlandeză, aceasta este considerată ca "un admirabil exemplu și pentru felul în care acest popor a știut să-și construiască destinul (...) Finlandezii și-au făcut singuri o limbă, inventînd pur și simplu noțiuni și expresii îmbogățind un lexic sărac și inexpressiv pînă la a-l face atotcuprinzător. În felul acesta finlandeza a ajuns o limbă bogată, onomatopeică adesea, melodioasă, capabilă să exprime orice stări sufletești, fiind deci un bogat tărîm pentru literatură".

Literatura și arta sînt invocate prin "Kalevala" (considerată între "marile epopei ale literaturii universale", contribuind la "trezirea conștiinței naționale a finlandezilor") precum și prin personalitățile bine cunoscute ca: Alexis Kivi, F. E. Sillanpää, Mika Waltari și Vaino Linna, Jan Sibelius, Akseli Gallen-Kallela, Albert Adeldeldt și Hölène Schjerfbeck, Wainö Aaltonen.

Ca oricare călător venit pentru prima dată în această țară desigur și lui Sorin Ianou nu puteau să-i scape referirile la saună, o străveche îndeletnicire finlandeză care generează "un veritabil cult, întreaga țară fiind plină de saune, de la cele rustice ale fermierilor, pînă la cele publice din orașele mari, finlandezii ducîndu-se la saună cu un profund respect, un strămoșesc respect biologic", așa cum practicarea sportului o fac nu numai din dragoste, pasiune ci din convingerea intimă că aceasta constituie un excelent suport al sănătății, prospețimii fizice și morale.

O scurtă incursiune prin cîteva dintre cele mai importante

locuri și localități pitorești, oferă posibilitatea unor sugestii, considerații și descrieri din care vom reține selectiv o imagine a orașului Turku: "Așezare veche, cu tradiții în istoria țării, orașul a concurat și la demnitatea de capitală... Orașul n-a fost temeinicit, s-a ridicat singur, într-o splendidă zonă naturală care se află la răscrucea marilor drumuri de apă din nord. Natura are aici frumuseți seducătoare și toți cei care vin la Turku, în marele port cu structuri moderne, cu monumente de arhitectură vechi și noi, cu o viață trepidantă, se dăruiesc totuși mai întii și mai întii naturii. Spații largi întortocheate de apă cuprinzînd pămînturile, păduri bogate, tărîmuri stîncose și scunde de piatră granitică lustruită te cheamă pretutindeni ademenitoare.

Răsărituri care îmbracă totul în tonuri de albastru, toamna care colorează pădurile în jocuri de galben, amurguri în care marea dintre insule pare tresărire de metal topit, iar pădurile negre jocuri de umbre chinezești pe un fundal uniform, fac parte din atmosfera orașului Turku. Culoare și pitoresc, natură și edificii frumoase, viață artistică și largi spații liniștite, iată ce oferă acest oraș hotar de arhipelag. Și cred că nu greșesc afirmînd că Turku este orașul cu cel mai seducător peisaj din toată Finlanda".

Incheindu-și periplul finlandez, autorul conchide cu emoție: "Aici, sub steaua polară, lacurile sclipesc liniștite, stîncile au amintiri și mestecenii sînt fiecare capitole dintr-o poveste mereu reînnoită. Iar nesfîrșitele păduri ale Finlandei recită parcă în foșnetul lor cînturile Kalevalei, din neguri de vreme, pentru oamenii care-și construiesc azi alt timp pe aceleași pămînturi".

În cele aproape două sute de pagini de "Repere nordice și alte note de călătorie", Vasile Iliasa ne oferă încă de la început detalii semnificative privind istoria și realitățile contemporane ale Finlandei: oameni și așezări, obiective turistice și originale construcții urbane, preocupări cotidiene și tradiții specifice între care, și de data aceasta, sauna, considerată a creație originală a unui spirit inventiv, "un templu complex al igienei fizice și morale, pe care finlandezii l-au purtat cu stoicism și gravitate pe drumurile lungi dintre Urali și Baltica, considerîndu-l ca pe una din marile lor avuții naționale".

Satele cu evidente atribute urbane, cu ferme bine organizate și fermieri vrednici ("Emil Finlandezul", "Biblioteca Nobel")

legătura strinsă și reciproc avantajoasă dintre om și natură ("Ca rața în apă"), specificul locurilor depărtate, de dincolo de cercul polar ("Acoperișul Europei"), particularități ale florei și faunei impresionează deopotrivă pe autor, generând multe pagini cu frumoase descrieri și relatări.

Consemnăm câteva secvențe edificatoare.

"În mijlocul acestor păduri nesfârșite, al stîncilor și lacurilor, finlandezul a fost nevoit să-și găsească adăpost, să curețe și să cultive pămîntul. Nu mult ci numai atît cît a putut fi smuls naturii vitrege(...) Gîndul că solul roditor a fost măturat de ape și gheață poate produce multă amărăciune. Dar agricultura finlandeză, chiar dacă dispunea numai de nouă pînă la zece la sută teren arabil din suprafața țării, produce de pe această suprafață infimă bunuri agricole suficiente pentru hrana populației, o parte din produsele animaliere mergînd chiar la export..."

("Ca rața în apă")

"Laponia hibernează nu numai cu pămîntul și pădurile ei, nu numai cu animalele mari și mici, cu renii și lemingii, ci și cu oamenii, cu o mare parte a lor, care nu-și pot face ușor cale spre rosturile lor. Vara scurtă și luminoasă, compensatoare pentru cele nouă luni de zăpadă și frig, scoate la lumină și căldură, din toate ungherele oamenii, animalele, gîzele. Sevele pămîntului și radiațiile benefice ale soarelui urcă și coboară în natura vegetală și animală, dîndu-i exuberanța pe care o primește și o exaltă pînă în cele mai mici fibre ale ei. Pentru cine n-a fost dincolo de cercul polar decît cu ochii minții, este greu de închipuit că vara poate semăna acolo cu verile noastre calde și luminoase". ("Acoperișul Europei").

La Rovaniemi, în orașul de la cercul polar, scriitorul român este impresionat de Complexul cultural "Laponia" precum și de personalitatea pictorului Andreas Alariesto ale cărui picturi le-a admirat în vestitul muzeu din această localitate: "Alariesto analizează marile probleme ale existenței laponilor, elimină detaliile neesențiale, combină în sinteze de o mare frumusețe trăsăturile cele mai importante ale acestei populații izolate în nordul îndepărtat și rece. Prin Andreas Alariesto arta plastică finlandeză a pătruns într-o lume inedită, plină de poezie și mister, investigația stăruitoare a artistului dînd Finlandei o operă de o incontestabilă originalitate" ("Fantezie și realitate").

"Kalevalei" îi este dedicat un capitol special ("Kalevala

și Kantelatar"), aceasta fiind considerată o operă uriașă și complexă, o mare "comoră a spiritului", un vast poem epic, marea epopee a poporului finlandez, cu influențe determinante asupra dezvoltării de mai tîrziu nu numai a literaturii ci și a celorlalte arte. "Kalevala" și "Kantelatar" sînt "pietre de hotar în cultura și istoria Finlandei iar cel care le-a pus a rămas una dintre cele mai proeminente personalități ale culturii finlandeze".

Diversitatea peisajului precum și aspecte de viață interesante și semnificative sînt prezentate în capitolele "Păduri și orașe", "Restul e vară, vară, vară..." din care consemnăm selectiv doar câteva.

"Peste saizeci de mii de lacuri își răsfrîng apele, nu întotdeauna și nu peste tot liniștite, în cerul albastru al serilor lungi de vară și tot atîtea îngheață tun în nopțile prelungite și friguroase de iarnă. Poate cel mai frumos aspect al acestor îndepărtate pămînturi îl constituie expresivitatea și unitatea fără seamăn, monumentală a climatului și peisajului(...) Stînci acoperite de frunzișuri, lacuri înconjurate de păduri, ierni mohorîte și veri exuberante, nopți multe, prelungite în zi, și zile puține, prelungite în noapte, sînt proprii naturii și climatului acestor meridiane nordice(...) Finlandezii au venit și s-au stabilit aici cu aproape două mii de ani în urmă, la răscrucea celor două ere. Le

De atunci au lucrat fără preget, s-au zbatut din răsuputeri să se acomodeze noilor locuri și să le acomodeze pe ele lor. În această luptă titanică, plină de izbînzi și înfrîngeri, de bucurie și dureri, în lupta inegală cu natura vitregă și climatul sever, finlandezii au învins pentru totdeauna. Au învins nu numai ostilitatea naturii și climatului, ci și nesățitul celor care au vrut să-i domine și chiar le-au dominat vreme îndelungată. Au devenit ei înșiși numai după grele secole de luptă pentru libertate. Nimic nu i-a putut îngenunchia, nimeni nu le-a putut opri mersul înainte fiindcă dorul de libertate și dorința de viață de-sine-stătătoare exista în fiecare fibră a ființei lor".

Vizita făcută la Muzeul "Amos Anderson" din Helsinki, oferă prilejul evocării personalității de excepție a ilustrului ctitor, apreciat ca "un mare om de cultură și artă, o personalitate proeminentă, ocupînd un loc important în galeria oamenilor de vază ai Finlandei". Diversitatea și frumusețea produselor vestitei Fabrici "Arabia" sînt elogiate: "Arabia" este o fereastră finlandeză deschisă spre lume, prin care străinătatea privește cu admirație spre

un popor harnic și talentat care, de pe meridianele cele mai de nord ale Europei, transmite stăruitor în lume mesajul său creator, semnele gândirii sale inventive, materializate în produse de cea mai bună calitate".

Orașul Helsinki este nu numai capitala Finlandei ci și un mare centru cultural, cu o bogată viață cultural-artistică, marcată -la sfârșitul lunii august și începutul lui septembrie- de "Marele Festival al artelor" dar concretizată și prin activitatea numeroaselor muzee, expoziții permanente sau ocazionale, concerte și spectacole care beneficiază de concursul unor renumiți artiști finlandezi și străini.

Cele aproape o sută de pagini dedicate Finlandei, degajând sentimente de admirație și respect, se încheie prin câteva considerații de esență, definitorii pentru istoria și spiritualitatea finlandeză, care ne amintesc de tenacitatea, eroismul și demnitatea străvechiului neam românesc: "Vorbind despre trăsăturile cele mai evidente, tipice, ale caracterului național al finlandezilor, se poate spune că acestea se concentrează într-o expresie greu de traductibilă "sisu". Ceea ce înseamnă dârzenie, încredere în propriile forțe, rezistență, perseverență, curaj. Datorită caracterului lor, finlandezii au supus natura severă a Nordului, s-au împotrivit secole întregi dominației străine, păstrându-și nealterate particularitățile distincte, specificul lor național. SISU este tocmai forța uriașă care zace și azi în întregul popor al Finlandei și îl face să se situeze -individ și colectivitate- în multe privințe, la cotele cele mai înalte ale culturii și civilizației contemporane".

Este evident că cele două cărți -succint prezentate- oferă un bun prilej cititorilor români de a cunoaște aspecte semnificative ale trecutului istoric cât și ale vieții contemporane a Finlandei prietene.

NIC. NICOLAESCU



IMPRESII DIN ROMÂNIA

Cursanții de la Universitatea Helsinki ai Lectoratului românesc, cu o singură excepție, au călătorit de mai multe ori în România de unde, după propriile aprecieri, s-au întors de fiecare dată nu numai cu bogate și frumoase amintiri ci și cu dorința de a reveni pe aceste meleaguri, între prieteni dragi (Excepția o vizează pe tînăra Leena Saksa care speră însă ca în vara acestui an -1982, împreună cu niște prieteni francezi, să facă și ea prima călătorie în această țară).

În aceste condiții, o discuție despre oamenii și locurile din România, despre impresiile de călătorie, a fost nu numai interesantă ci și deosebit de agreabilă, cu o evidentă încărcătură emoțională.

Dar, să consemnăm câteva dintre aceste opinii și impresii exprimate în cadrul penultimei zile de curs din această primăvară.

Hanna Hytönen

-Am fost în România de multe ori dar prima călătorie, deosebit de emoționantă, am făcut-o în anul 1973, la Băile Herculane. Pot spune că frumusețea acestei stațiuni de odihnă și tratament, a munților și pădurilor care o înconjoară, aa Cernei care se izbește furioasă în pragurile de stîncă, toate acestea m-au fascinat. Am venit inițial pentru tratament dar locurile pitorești și necunoscute m-au atras tot mai mult ajungînd să merg zilnic, cale de mai mulți kilometri, nu numai prin stațiune dar mai ales prin împrejurimi, singură sau în cadrul unor grupuri cu ghizi localnici. Apoi oamenii m-au surprins de la început cu firea lor deschisă, sinceră, comunicativă, toți fiind deosebit de prietenoși între ei și parcă în special cu noi străinii. Vorbeau mult, repede, rîdeau cu poftă. Mi-a plăcut optimismul lor permanent, molipsitor și am simțit pentru prima dată dorința de a cunoaște cît de puțin limba română pentru a-i putea înțelege și a putea să vorbesc cu ei. A fost primul imbold pentru învățarea limbii române.

De atunci am revenit cu regularitate în România, chiar de două ori pe an, vizitînd o mulțime de locuri și localități, care mai de care mai frumoase și interesante: Valea Oltului cu stațiunile Călimănești, Olănești, Govora, țărmul Mării Negre cu toate

stațiunile cunoscute; Slănic Moldova, Sovata, Băile Felix. În 1974 am mers deja singură cu trenul din Finlanda pînă în România. Apoi, în primăvara următoare, am mers tot singură cu mașina, petrecînd zile de neuitat la Călimănești, Rîmnicul Vilcea dar călătorind în multe alte locuri din țară. Pot să spun că am văzut toate zonele și locurile pitorești din România, chiar de mai multe ori am fost în unele localități. Aceasta deoarece în România sînt nu numai excelente stațiuni balneo-climaterice unde se poate face tratament pentru îngrijirea sănătății ci și locuri deosebit de pitorești care te atrag ca un magnet determinîndu-te să le vezi o dată și încă o dată pînă ajungi să le dorești în fiecare an, să fi prieten al acestei țări. De fapt noi sîntem mai multe prietene care ne întîlnim aproape în fiecare an pe drumurile românești.

Desigur atracția aceasta se explică deopotrivă și prin calitatea tratamentului medical, a serviciilor de masă și cazare, apoi prin prietenia românilor care ne fac să ne simțim foarte apropiați. Vreau să mai spun că sînt foarte impresionată de aspectul emancipat al satelor și orașelor, de nivelul de viață al oamenilor care și-au construit o economie și o viață modernă, care își iubesc țara ca și noi finlandezii, de asemenea doresc să fie liberi și să trăiască în pace cu toate popoarele lumii.

Eila Pelkonen

- Sînt preocupat vreo șase sau șapte ani de cînd am fost pentru prima dată în România și tot atîta timp de cînd am devenit o prietenă a acestei țări în care cunosc acum nu numai o serie de locuri frumoase și interesante ci și mulți oameni cu care am legat deja prietenii durabile. Am preferat uneori călătoriile cu mașina pentru a putea să văd cît mai multe locuri, orașe și sate al căror specific este pentru noi inedit, deosebit de tentant.

Aș face remarcă unei plăceri speciale pe care o simt călătorind prin munți, unde peisajul este unic prin pitoresc și varietate, ca și tradițiile și preocupările oamenilor. Pentru că în aceste locuri mie mi se par oamenii deosebit de intimi și ospitalieri, nu de puține ori fiind invitați în casele acestora și poftiți la masă deși eram de fapt niște străini. Acest lucru este foarte interesant și specific românilor care au o îndelungată tradiție a omeniei și ospitalității. Mi-a rămas memorabilă o situație întîmpinată lângă Eforie, într-un sat unde, într-o zi în care era un fel de sărbătoare locală, am fost invitați de mai mulți oameni, întreg grupul de turiști, să servim masa împreună. Și ce masă...

Sigur, nu numai mîncarea (Deși bucătăria românească este admirabilă) dar obiceiul în sine, amabilitatea, dărnicia față de oaspeți, acestea sînt trăsături care impresionează pe toți cei ce călătoresc în România. Ca și munca chibzuită, rodnică prin care țara se ridică astăzi între națiunile avansate ale lumii. Aștept cu nerăbdare anunțarea datei cursurilor de vară din acest an la care m-am înscris și voi merge în România deși e al doilea drum pe care îl fac acolo în ultimile luni. Este foarte important că Lectoratul românesc din Finlanda ne oferă posibilitatea de a ne perfecționa cunoștințele despre limba și civilizația românească.

Lea Mäkelä

De România mă leagă amintiri dintre cele mai frumoase și cînd spun aceasta mă gîndesc la totul: locuri, sate și orașe pe care le-am vizitat, oamenii care știu să și muncească cu dîrzenie dar se pricep să și facă și viața frumoasă, să și conserve vechile tradiții și obiceiuri moștenite de la bătrînii lor. Am văzut asemenea tradiții, am cunoscut cîte ceva din tezaurul folcloric românesc, m-am bucurat constatînd respectul cu care românii știu să și facă noi și noi prieteni între care mă consider și eu una, sinceră și veche. Numai această simpatie, aș putea spune dragoste m-au determinat să fac efortul de învăța cît mai bine limba română, deși nu sînt nici tînără și nici studentă și am destule griji familiale. Călătorind prin stațiunile și localitățile românești, de exemplu la Băile Herculane dar și în împrejurimile acestuia, chiar la Turnu Severin, de unde este lectorul nostru și de unde am și numeroase fotografii, am fost tare bucuroasă să pot sta de vorbă cu oamenii; am înțeles aceeași bucurie la ei cînd au văzut că sînt străină dar le cunosc limba. Eu vreau să spun că deși noi, finlandezii avem o fire mai deosebită, poate sîntem mai rezervați, mai puțin temperamentalii, totuși ne place energia, dinamismul, bucuria de viață a românilor și în felul nostru dispunem de aceeași forță, dorință de viață și libertate. De fapt istoria Finlandei și României sînt în multe privințe asemănătoare căci ambele țări au luptat secole la rînd pentru a și câștiga libertatea iar acum vor să și facă viața cît mai frumoasă și ferită de pericolul și nenorocirile războaielor. Am încercat să traduc în limba română cîteva poezii din limba finlandeză din care se vede și frumusețea naturii finlandeze dar și dragostea de viață, sensibilitatea noastră specifică, chiar dacă părem mai rezervați.

Prietenele mele de la această mică școală românească (Eu am

spus că prefer să nu promovez în niciun an, dar să funcționeze mereu acest lectorat românesc.) știu că mie îmi plac și glumele, acele frumoase povestiri hazlii care circulă adeseori printre oameni și care conțin aproape totdeauna, sub haina anecdotică, și mult adevăr. Când în momentele noastre de deconectare ni s-au citit sau povestit asemenea glume, când am învățat să cîntăm cîntece românești sau am ascultat astfel de cîntece de pe discuri, am înțeles că o mare calitate a românilor este și umorul, voioșia, buna dispoziție care îl face să fie mereu optimiști, să-și petreacă cu ușurință chiar unele situații mai dificile din viață. Căci oamenii care cîntă, care știu să glumească sînt mai sinceri, mai omenoși, mai buni. Eu am înțeles semnificația cuvîntului "omenie" în România, din firea și comportamentul oamenilor.

Nowak Helena

Am fost de mulți ani și de multe ori în România. Uneori, așa cum a fost anul trecut, merg pentru două săptămîni dar îmi prelungesc voiajul cu încă două sau patru săptămîni. Acest lucru este posibil, desigur, numai vara, cînd școlile sînt în vacanță, eu fiind profesoară la o școală din Helsinki. Am călătorit mult, mai frecvent la Băile Herculane, Felix dar și la Sinaia, Tîrgu Mureș, Sovata. La Sinaia am făcut o dată și sărbătorile de iarnă, într-un cadru natural deosebit de pitoresc. În Finlanda sînt bine apreciate stațiunile și serviciile românești, de aceea și vin numeroși turiști atît iarna cît și vara. Și eu sînt îndrăgostită de munții din România, foarte frumoși în toate anotimpurile, dar am urmărit cu mult interes unele aspecte de istorie și cultură românească, folclorul, viața contemporană. Au rămas memorabile, de exemplu, pentru mine monumentele lui Brîncuși de la Tîrgu Jiu unde am făcut o interesantă excursie, dar la fel m-au impresionat construcțiile noi, cum ar fi Hidrocentrala de lângă Turnu Severin, orașul nou Orșova, blocurile din orașe sau casele deosebit de frumoase, satele românești. Căci am văzut multe sate, în special din zonele de munte unde oamenii sînt deosebit de primitivi.

Desigur, la început nu puteam să mă înțeleg cu ei dar tocmai acest lucru m-a ambiționat și am început să învăț limba română care îmi place foarte mult, mai ales acum cînd pot să vorbesc cu oricare român și chiar să port corespondență în limba română. Poate de aceea eu la cursuri am preferat adeseori să facem ore de gramatică, căci vreau să vorbesc corect românește. Ca și colegile mele de la lectorat, am și eu costum popular românesc și

aștept vara cu nerăbdare pentru a reveni în România. Vreau să particip la cursurile de vară din România, totodată să-mi revăd prieteni și cunoștințe din România.

Niemistö: . Asta

Practic pictura, sînt numai din această primăvară la cursurile Lectoratului românesc, dar sînt o mai veche cunoscutoare a acestei țări în care am fost de mai multe ori. În 1974 am călătorit pentru prima dată în România, oficial, participînd împreună cu un coleg finlandez la o expoziție cu propriile noastre picturi.

Tablourile noastre au fost bine apreciate la București unde a fost organizată expoziția. Acest lucru pe mine m-a stimulat așa că am revenit în această frumoasă și amabilă țară, am călătorit în Maramureș, în Nordul Moldovei, locuri de mare valoare etnografică și peisagistică, unde, inspirată de aceste frumuseți, am executat numeroase picturi în ulei (peisaj, natură moartă, interioare) pe care, împreună cu o colegă care m-a însoțit, tot pictoriță, le-am expus apoi la Helsinki ("Galeria Katarina". Noul succes îl datoresc și naturii românești care m-a inspirat.

În Finlanda este cunoscută oarecum pictura românească, mai ales datorită unor expozanți care au deschis periodic sau ocazional expoziții la Helsinki și în alte localități. Eu cred însă că ar fi foarte interesant pentru amatorii de artă finlandezi să aibă posibilitatea de a admira tablourile și ale unor clasici ai picturii românești; mă refer deopotrivă la Nicole Grigorescu, Ion Andreescu, Luchian dar și la Tonitza, la pictori contemporani de mare valoare, reprezentativi pentru specificitatea românească.

Arta românească și amabilitatea tradițională a acestui popor prieten, amabilitate pe care o regăsesc în intimitatea acestui lectorat, farmecul naturii și vieții românești, iată ce m-a determinat să reiau studiul limbii române și mă bucur de primele succese. Acasă ambianța românească îmi este sugerată mereu de picturile realizate acolo, de frumoasele suveniruri ce mi le-am procurat, între care o bluză bărbătească din Maramureș, cu splendide motive de artă populară.

Discuție realizată la Universitatea din Helsinki, cu participarea unor mai vechi cursante ale Lectoratului românesc.

D I N L I R I C A F I N L A N D E Z Ă

JOHAN LUDVIG RUNEBERG

Patria noastră

O, țara noastră, patrie,	Floarea ți-e încă în mugur
Inaltă-ți cuvîntul!	Dar el va-nflori
Căci nu e colină, nu-i val,	Și va crește din dragoste,
Nici ape mai mîndre, nici mal	Din lumină, bucurie,
Ca-n țara noastră nordică,	Speranță spre cerul înalt,
Țară-a străbunilor.	Cu cîntecul nostru.

Se lasă răcoarea

Se lasă răcoarea spre seară...
 Soarbe căldura din mina mea,
 În mina mea-i sîngele primăverii.
 Prinde-mi mîna, prinde-mi brațul meu alb,
 Dorința mi-alină din umerii fragezi.
 Ce minunat ar fi să-ți pot simți
 Măcar o noapte, o noapte ca aceasta,
 Capul tău greu lîngă pieptul meu!

Căutai o floare	Căutai o femeie
Și găseai un fruct...	Și găseai o inimă...
Căutai un izvor	Esti descumpănit .
Și găseai o mare...	

Traduceri făcute de studentul Tommy Granholm
(Univ. Turku)

LAURI VIITA

Fericire

I. Îți mulțumesc pentru viață, mamă,
 Doar cîteva rînduri, nu vorbe de seamă
 Eu azi îți trimit
 Căci asta e tot: sînt fericit!

3. Peisaj de vară. Golful liniștit,
 Tărmul cu saune și -în mers unduit-
 Doar o barcă. Și-n ape, și-n înălțimi
 Căldură și-aroma pădurii de pini,
 Și flori, și pești sclipitori sute, mii,
 Și-un copil, copii mulți, mulți copii...
 Ecoul vechi și nostalgic al anilor mei,
 Tată, hei!

4. Am făcut un cîntec despre un fluture
 Apoi am respirat. Iar el a zburat...

5. De la fîntină pînă în prag
 Poteca strîmtă s-a-nierbat
 În fața ferestrei mării uscat.
 Lîngă ușă atîrnă un rușac învachit
 Iar în el e un cuib rătăcit.
 După ce voi muri,
 După ce voi muri într-o zi, poate seara,
 Vara va continua. Vara...

SAIMA HARMAJA

Pe mal

Nori frumoși, luminoși alunecă pe cer.
 Domol și fermecător cîntă apele.
 Nisipurile au obosit de dezmiardarea valurilor...
 Tu vii încet, încet. Te aștept chiar acum .

Traducerea făcută de prof. Helena Novak și
Lea Mäkelä (Helsinki)

MIORIȚA

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei
Cu trei ciobănei.
Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean
Și unu-i vrâncean,
Iar cel ungurean
Și cu cel vrâncean,
Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan,
Că-i mai ortoman,
Ș-are oi mai multe,
Mîndre și cornute,
Și cai învățați
Și cîni mai bărbați!...
Dar cea Miorița
Cu lîna plăviță
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.
„Miorița laie,
Laie, bucălaie,
De trei zile-ncoace
Gura nu-ți mai tace!
Ori iarba nu-ți place,
Ori ești bolnavioară,
Drăguță Mioară?”
„Drăguțule bace!
Dă-ți oile-ncoace
La negru zăvoi,
Că-i iarbă de noi
Și umbră de voi.
Stăpîne, stăpîne,
Iți cheamă ș-un cîne,
Cel mai bărbătesc

Și cel mai frățesc,
Că l-apus de soare
Vreau să mi te-omoare
Baciul ungurean
Și cu cel vrâncean!”
„Ciță birsană,
De ești năzdrăvană
Și de-a fi să mor
În cîmp de mohor,
Să spuî lui vrâncean
Și lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosul stîni
Să-mi aud cîni.
Aste să le spuî,
Iar la cap să-mi pui
Fluieraș de fag,
Mult zice cu drag!
Fluieraș de os,
Mult zice duios!
Fluieraș de soc,
Mult zice cu foc!
Vîntul cînd a bate
Prin ele-a răzbate
Ș-oile s-or strînge,
Pe mine m-or plînge
Cu lacrimi de sînge!
Iar tu de omor
Să nu le spuî lor.
Să le spuî curat
Că m-am îngurat
Cu-o mîndră orășiasă,
A lumei mireasă;
Că la nunta mea
Au căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa.
Brazi și păltinași

I-am avut nuntași,
Preoți, munții mari,
Faseri, lăutari,
Păsărele mii,
Si stele făclii!
Iar dacă-i zări,
Dacă-i înțîlni
Măicuță bătrînă,
Cu briul de lînă,
Din ochi lăcrimînd,
Pe cîmpi alergînd
Și la toți zicînd:
Cine-au cunoscut
Cine mi-au văzut
Mîndru ciobănel
Tras printr-un inel?
Fețișoara lui
Spuma leptelui;
Mustețișoara lui
Spicul grîului;
Perisorul lui
Peana corbului;
Ochișorii lui
Mura cîmpului!...
Tu, Mioara mea,
Să te-nduri de ea
Și-i spune curat
Că m-am îngurat
Cu-o fată de crai
Pe-o gură de rai.
Iar la cea măicuță
Să nu spuî, drăguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C-am avut nuntași
Brazi și păltinași,
Preoți, munții mari,
Faseri, lăutari,
Păsărele mii
Și stele făclii!...

Traducerea baladei "Miorița" a fost realizată de
studenta Pirjo Thorel de la Universitatea Turku

Miorița

Vuoniniityn laidalla
Paratiisin portilla
Tietä pithin tulevat
Viherlaaksoon laskeutuvat
Kolme laumaa lampaita
Ja kolme paimenta.
Yksi on Moldovasta
Yksi on Unkarista
Yksi etelän maasta
Vranceasta
Kaksi nuo suurikokoista
Unkarista ja Vranceasta
Keskenänsä puhuvat
Suunnitelman laativat
Miten illalla surmaavat
Manan maille saattavat
Paimenen maasta Moldovan
Pienimmän, vaan uljaimman
Häll' eniten on lampaita
Sarvipäitä komeita
Tuulennopeita ratsuja
Paimenkoiria rohkeita!
Kulkenut on Miorița
Kellanharmaa karitsa
Kolme päivää lakkaamatta
Sanavakkaa sulkematta
Ruohonkorta maistamatta
"Miorița, usvaturkki
Mustalaikkuinen lampaani
Kulkenut oot lakkaamatta
Sanavakkaa sulkematta
Ruohonkorta maistamatta
Sairasko olet, sanotko sen
Karitsani pienoinen?"
"Isäntäni, kuulehan
Lampaasi piiloon saatathan
Ihikuusikon varjoon tummaan
Varmaan siellä' ois hyvä olla
Varjoisaiia ruohikolla
Isäntäni, isäntäni
Kutsu tänne koirasi
Kaikista koirista parhain
Paimenkoirista uskollisin
Tektovat illan tullessa
Tantovat sinut surmata
Paimenet nuo muista maista
Unkarista ja Vranceasta!"
"Lampaani pithävillainen
Lampaani viisassanainen
Jos on niin ett' tänne kuolen
Jos ruohoniitylle nukahdan
Sano noille paimenille
Paimenille vierahille
Että minut hautaisivat
Aivan tähän lähelle
Lammaslaitumen laidalle
Luokse pienten lampaitteni
Koirat kuulisi ääneni
Korviinsa se kantaisi
Sano noille paimenille
Ett' hautakummulle peccovat

Huiluni tammipuisen
Hellyyttänsä heikkuvan
Luuhuiluni vienoäänän
Lempeästi laulavan
Sekä huilun seljapuisen
Soittajan tulisieluisen
Tuuli sitten noustessaan
Huiluihini puhalttaa
Lampaani kaikki tulevat
Paimentansa' häipaavat
Itkevät verikyynelin!
Kuolemastani kuitenkin
Että virka sanaakaan
Sano lampailteni siis
Että menin naimisiin
Vaimoni kaunis neito
Neito on tuonenvalkhea.
Tähti taktoi häihin tulla
Taivaalta juhliin putosi
Kuu ja aurinko häissäni
Kruununa olivat päässäni
Kausipuu ja sykomori
Kutsuttuja nekin oli
Vuoret veisas pappena
Visersi linnut viuluina
Tuhannet, tuhannet linnut
Taivaalta tähdet soihtuina!
Vielä jos sattuisit kohtaamaan
Vuorilla tulisit tapaamaan
Vanhan äitini kaipaavan
Pellavavyönsä uumillaan
Poskensa kyynelkasteiset
Peluilta, niituiltä etsien
Poikaansa kaikilta kysellen
Kaikille surunsa sanoen:
'Kuka on isänterut poikani
Kuka on nähnyt armaani
Urhean, uljaan paimeneni
Larganlaihän pichoiseni?
Kapeat on kasvot hällä
Kuin maitoa valkka hipid
Vasta kasvava partansa
Vaalea kuin vehnäpelto
Kiharat harteille laskeutuvat
Kiiltävät kuin korpinsulat
Silmänsä mustat ja lempeät
Silkkiaismarjoilta näyettävät!
Muistathan silloin, ystävä
Muistathan olla sääiivä
Äidilleni sano siis
Että menin naimisiin
Kauniin neidon vaimoksein
Paratiisin portilla vein
Vaan vanhalle vaimolle
Ehkän mainitse maammolle
Että tähti häihin tuli
Taivaalta juhliin putosi
Että kuusi, sykomori
Kutsuttuja nekin oli
Vuoret veisas pappena
Visersi linnut viuluina
Tuhannet, tuhannet linnut
Että taivaalta tähdet
Tuhkivat hällä soihtuina!

DIN POEZIA ŞI PROZA ROMÂNEASCĂ

MIHAIL EMINESCU (1850-1889)

Mai am un singur dor Vain yhtä voin enää toivoa

Mai am un singur dor:

In liniştea serii
Să mă lăsaţi să mor
La marginea mării.
Să-mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Pe-ntinaşela ape
Să am un cer senin.

Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împletiţi un pat
Din tinere ramuri.

Şi nime-n urma mea

Nu-mi plîngă la creştet,
Doar toamna glas să dea
Frunzişului veşted.
Pe cînd cu zgomot cad
Izvoarele-ntr-una
Alunece luna

Prin virfuri lungi de brad.

Pătrunză talanga
Al serii rece vînt,
Deasupra-mi teiul sfînt
Să-şă scuture creanga.

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
N-or troieni cu drag
Aduceri aminte.

Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Flindu-mi prieteni,
O să-mi zîmbească iar.

Vain yhtä voin enää toivoa:

Illan hiljaisuudessa
Että antaisitte minun kuolla
Meren kaukaisuudessa.
Että rauhaista ois uneni
Ja metsä lähellä.
Aavain vetten äärellä
Että kirkas oisi taivaani.

En halua arkkua kallista,
Enkä tarvitse lippuja viereeni,
Mutta täyttäkää tämä toiveeni:
Vuode punokaa nuorista oksista.

Älköön kukaan minua saattaessaan

Itkekö vuoteeni ääressä,
Vain syksy saakoon äänen kuulumaan
Kuihtuneessa lehvistössä.
Kun vuorilta lähteiden
Kohina kantautuu,

Silloin loistakoon kuu
Läpi kuusten latvojen.

Tuulussa illan viileän
Karjankello kaikukoon,
Ja ylläni heilukoon
Oksia lehmuksen pyhän.

Kun en tästä hetkestä lähtien
Minä enää kulje ja harhaa,
Muistot lempeästi ja hellien
Minulle pystyttävät hautaa.

Venus-tähti, yhäti ystävä,
Varjoista kuus enoksien
Taivaalle ylös kohoten
On minulle jälleen hymyilevä.

Va geme de patami
Al mării aspru cînt...
Ci eu voi fi pămînt
In singurătate-mi...

Meri rajussa myrskyssä
Kärsimyksiään laulaa...
Mutta minä olen maa
Tässä yksinäisyydessä...

Suom. Pirjo Raatikainen

+ + +
+ +

La steaua

La steaua care-ş răsărit
E-o cale-atît de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de mult s-a stins în drum
In depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre.

Icoana stelei ce-a murit
Incet pe cer se suie:
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem, şai nu e.

Tot astfel cînd al nostru dor
Pieri în noapte-adîncă,
Lumina stinsului aior
Ne urmăreşte încă.

Tähdelle

Tähdelle mi on syttynyt
Tie kovin pitkä johtaa:
Vuostuhat kun on vierinyt,
Valonsa meille hohtaa.

On tähti ehkä sammunut
Kauan sitten etäisyyksissä
Sen säde silti vasta nyt
Loisti meidän näköpiirissä.

Kuva tuon jo sammuneen tähden
Alkaa taivaalle kohota:
Ei se elänyt meidän nähden,
Tänään katsomme koullutta.

Samoin vaikka on kadonnut
Yön synkän varjoihin lempemme,
Rakkaus kuollut on antanut
Valonsa yhä seuraksemme.

Suom. Pirjo Raatikainen

GEORGE BACOVIA (1881-1957)

Decor	Maisema
Copacii albi, copacii negri Stau goi în parcul solitar: Decor de doliu, funerar... Copacii albi, copacii negri.	Valkeat puut, mustat puut Paljaina syrjäisessä puistossa: Hautajaiset, suru maisemassa... Valkeat puut, mustat puut.
In parc regretele plîng iar...	Puistossa ikävät jälleen itkevät...
Cu pene albe, pene negre, O pasăre cu glas amar Străbate parcul secular... Cu pane albe, pene negre...	Linnulla valkeat sulat, mustat sulat, Ja katkeruutta äänessä Ikipuiston läpi lentäissä... Linnulla valkeat sulat, mustat sulat,
În parc fantomele apar...	Puistossa haavekuvat ilmeetyvät...
Și frunze albe, frunze negre; Copacii albi, copacii negri; Și pene albe, pene negre Decor de doliu funerar...	Ja valkeat lehvät, mustat lehvät; Valkeat puut, mustat puut; Ja valkeat eulat, mustat sulat Hautajaiset, suru maisemassa...
În parc ninsoarea cade rar...	Puistossa lumhiutaleet hiljaa putoavat...

+ + +
+ + +

GEORGE TOPÎRCEANU (1886-1937)

Cîntec	Laulu
Frumoasă ești, pădurea mea, Cînd frunza-i încă rară, Cînd printre crengi adie-abia Un vînt de primăvară, Cînd de sub frunze moarte ies In umbră viorele,	Olet kaunis, metsäni, Kun olet vielä harvalehtinen, Kun hiljaa henkäilevi Oksistossa jo tuuli keväinen, Kun varjosta alta lehtein kuolleiden Ilmeetyvät sinivuokkoset,

Iar eu străbat huceagul des Ja astun taas ohi puiden järeiden
Cu gîndurile mele, Seuranani vain ajatukset,

Cînd strălucește sub roua grea Kun aamulla loistavi
Cărări de soare pline, Kasteesta polku aurinkoinen,
Frumoasă ești, pădurea mea, Olet kaunis, metsäni,
Și singură ca mine. Ja, kuten minä, yksinäinen.

Traduceri realizate de studenta Pirjo Raiskilä,
de la Univ. Turku

+ + +
+ + +

Limba română

Romanian kieli

Mult e dulce și frumosă Limba ce-o vorbim. Altă limbă armonioasă Ca ea nu găsim.	Etsimälläkkään et löydä Kieltä kauniimpaa Sulosointuinen on tämä Kieli romanian.
Saltă inima-m plăcere Cînd o ascultăm Și pe buze-ă dulce miere Cînd o cuvîntăm.	Sydän rinnass sykähtääpi Sitä kuullessain Hunajainen maku suussa Sitä puhuissein.
Românașul o iubește Ca sufletul său. Cîntă, scrie românește Căci e graiul său.	Kansan henki ilmeneepi Omass kielessä Sitä puhun, sillä laulan Riemumielellä.
Saltă inima-n plăcere Cînd o ascultăm Și pe buze-i dulce miere Cînd o cuvîntăm.	Sydän rinnass sykähtääpi Sitä kuullessain Hunajainen maku suussa Sitä puhuissein.

Poezia de mai sus a fost asimilată de folclorul literar-muzical,
cîntîndu-se adeseori, în acest caz strofa a doua repetîndu-se ca un
refren după prima și a treia.

Traducerea în limba finlandeză a fost făcută de studenta
Pirjo Thorel de la Universitatea din Turku.

ZAHARIA STANCU

Descult (fragment)

- Cînd ai să te faci mare, Darie, să mergi să vezi munții și să te-ntorci acasă să ne spui și nouă cum sint...
- Da, mamă, am să merg să văd munții.
- Și-apoi să te duci să vezi marea și să te-ntorci să ne spui și nouă cum e...
- Da, mamă, am să merg să văd marea.
- Și corăbiile uriașe...
- Și corăbiile uriașe...
- Se spune că munții sint înalți pînă la cer.
- Da, așa se spune.
- Și că mării nici nu-i vezi malul celălalt, atît e de întinsă.
- Da, nu-i vezi malul celălalt...
- Dar tu de unde știi?
- Am citit.
- Ai citit? Una e să citești și alta e să vezi cu ochii tăi. Să te duci să vezi cu ochii tăi!...
- Am să mă duc să văd cu ochii mei, mamă...

Paljain jaloin (ote)

- Kun tulet suureksi, Darie, sinun täytyy mennä katsomaan vuoria ja tulla takaisin kotiin kertomaan meillekin, millaisia ne ovat...
- Kyllä, äiti, menen katsomaan vuoria.
- Ja sitten sinun täytyy mennä katsomaan merta ja tulla takaisin kertomaan meillekin, millainen se on...
- Kyllä, äiti, menen katsomaan merta.
- Ja suurensuuria laivoja...
- Ja suurensuuria laivoja...
- Sanotaan, että vuoret kohoavat taivaaseen asti.
- Niin sanotaan.
- Ja että meren toista rantaa ei näe, niin aava se on.
- Niin, toista rantaa ei näe...

- Mutta mistä sinä sen tiedät?
- Olen lukenut.
- Olet lukenut? Yhtä on lukea ja toista on nähdä omin silmin. Sinun täytyy mennä katsomaan omin silmin!...
- Menen katsomaan omin silmin, äiti...

Patria

Patria e cerul cu soare, e cerul cu nori,
 E cerul cu lună și e cerul cu stele.
 Patria - sint oamenii aceștia
 Frații mei, surorile mele,
 Țărîna străbunilor mei.
 Patria mea e poporul acesta
 În mijlocul căruia am răsărit,
 Ca o trestie subțire, ca un plop mai apoi
 Și-am ajuns la bătrînețe stejar.

Isänmaa

Isänmaa on aurinkoinen taivas, pilvinen taivas,
 Se on taivas, jossa loistaa kuu ja tähdet.
 Isänmaa - sitä ovat nämä ihmiset,
 Veljeni, sisareni,
 Esi-isieni tomu.
 Isänmaani on tämä kansa,
 Jonka keskuudessa olen kasvanut,
 Kuin ohut kaisla, myöhemmin kuin poppeli,
 Ja vanhana minusta on tullut tammi.

MARIN SORESCU

La lecție

De câte ori sint scos la lecție
Răspund anapoda
La toate întrebările.

- Cum stai cu istoria?

Mă întrebă profesorul.

- Prost, foarte prost,

Abia am încheiat o pace trainică

Cu turcii.

- Care e legea gravitației?

- Oriunde ne-am afla,

Pe apă sau pe uscat,

Pe jos sau în aer,

Toate lucrurile trebuie să ne cadă

În cap.

- Pe ce treaptă de civilizație

Ne aflăm?

- În epoca pietrei neșlefuite,

Întrucât singura piatră șlefuită

Care se găsește,

Inima,

A fost pierdută.

- Știi să faci harta marilor noastre speranțe?

Da, din baloane colorate.

La fiecare vânt puternic.

Mai zboară câte un balon.

Din toate astea se vede clar

C-o să rămân repetent,

Și pe bună dreptate.

Oppitunnilla

Aina kun minulta kuulustellaan läksyä

Vastaan aivan väärin

Kaikkiin kysymyksiin.

- Miten historia edistyy?

Kysyy opettaja minulta.

- Huonosti, hyvin huonosti,

Tuskin olen saanut solmituksi pysyvän rauhan

Turkkilaisten kanssa.

- Mikä on painovoiman laki?

- Missä tahansa olemmekin,

Merellä tai maalla,

Maassa tai ilmassa,

Kaikkien esineiden täytyy pudota

Meidän päähämme.

- Millä kehitysasteella nyt

Olemme?

- Sivistymättömällä kivikaudella,

Koskapa ainoa kohtelias kivi,

Joka oli löydetty,

Sydän,

On hukattu.

- Osaatko tehdä kartan suurista toiveistamme?

Niin, värikkäistä ilmapalloista.

Joka tuulella voimakkaan.

Joka lentää paremmin kuin pallo.

Kaikesta tästä huomaa selvästi,

Että jään luokalleni,

Ja täydellä syyllä.

Portretul artistului

Am încălțat cu pantofii mei
 Drumul.
 Cu pantalonii am îmbrăcat copacii
 Până la frunze.
 Haina i-am pus-o vîntului
 Pe umeri.
 Primului nor care mi-a ieșit în cale
 I-am pus în cap
 Pălăria mea veche.

Apoi m-am dat înapoi
 În moarte
 Să mă privesc.

Autoportretul
 Îmi reușise de minune.
 Asemănarea era atît de perfectă,
 Încît, uitînd să mă iscălesc,
 Oamenii au scris ei singuri
 Numele meu
 Pe o piatră.

Taiteilijan muotokuva

Poljin kengilläni
 Tietä.
 Housuillani puin puut
 Lehtiin asti.
 Takin panin tuulelle
 Hartioille.
 Ensimmäiselle pilvelle, joka tuli vastaan matkallani,
 Panin päähän
 Vanhan lakkini.

Sitten vetäydyin syrjään
 Kuolemassa
 Katsellakseni itseäni.

Omamotokuvani
 Oli onnistunut ihmeesti.
 Yhdennäköisyys oli niin täydellinen,
 Että, unohtaessani pistää nimeni,
 Ihmiset itse kirjoittivat
 Nimeni
 Kiveen.

OTILIA CAZIMIR

Amintire

E mult de-atunci, îți mai aduci aminte?
 Era o seară limpede de munte.
 Tăceam, alături; mîna ta, cuminte
 Îmi mîngîia șuvițele pe frunte.

Acum stăm iar alături, - și e seară.
 Dar mîna-ți parcă uită să m-alinte.
 O, nu-ntreba ce gînd mă infioară:
 Eu n-am uitat, tu nu-ți aduci aminte.

Muisto

Siitä on jo kauan, muistatko vielä?
 Vuoristossa oli rauhallinen ilta.
 Olimme hiljaa, lähekkäin; kätesi hellä
 Kiersi hiussuortuviani otsalta.

Nyt olemme jälleen lähekkäin, - ja on ilta.
 Mutta ei kätesi osoita hellyyttä; alan vavista.
 Oi, älä kysy, miksi en saa rauhaa ajatuksilta:
 Minä en ole unohtanut, sinä et enää muista.

Traduceri realizate de studenta Pirjo Raiskila
 de la Universitatea din Turku

EVENIMENTE, INFORMAȚII, COMUNICĂRI...

În primăvara anului trecut (Aprilie 1981), într-un cadru festiv, au fost donate Universității din Turku din partea Ambasadei Republicii Socialiste România în Finlanda, operele domnului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român și președinte al României.

Pînă în luna martie a. c., Biblioteca centrală universitară din București a expediat pentru Lectoratul românesc din Finlanda circa 4200 de cărți (Din care peste jumătate la Universitatea din Turku), aproximativ 60 de discuri muzicale, zeci de albume, seturi de diapozitive, abonamente permanente la principalele ziare și reviste românești.

+ + + +

Ca în fiecare an, și în vara aceasta vor avea loc în România cursuri de limbă, literatură și civilizație românească. La aceste cursuri vor participa și două studente de la Universitatea Turku, anume Lavila Anna Liisa și Johana Helmonen. De asemenea, prin intermediul Asociației de prietenie Finlanda-România vor merge la aceste cursuri și două membre ale acestei Asociații care frecventează de cîțiva ani programul de la Helsinki al lectoratului românesc (Eila Pelkonen și Helena Nowak). În anii trecuți au mai fost prezenți la aceste cursuri și studenții Eeva Fredriksson, Tommy Granholm, Pirjo Thorel, Milja Koponen, Kari Uuttu ș.a.

+ + +
+ +

Asociația "Ciocîrlia" a studenților Lectoratului românesc de la Universitatea Turku, organizează cu regularitate manifestări cultural-artistice în cadrul cărora sînt prezentate expuneri, relatări cu privire la unele evenimente, personalități, aniversări românești importante, de asemenea referitoare la știința, cultura și arta românească. Acestora li se adaugă -de regulă- proiecții, audiții muzicale, activități artistice deconectante, creîndu-se de fiecare dată o ambianță specific românească.

În cadrul ultimilor ședințe ale Asociației la care au par-

ticipat numeroși studenți și cadre didactice, au fost evocate personalități românești de excepție, ca George Enescu, Nicolae Titulescu, Vasile Pîrvan (Cu prilejul centenarului nașterii acestora), de asemenea s-a vorbit despre unele aspecte de etnografie românească, a fost organizată o frumoasă paradă a costumelor populare românești. Dintre conducătorii și animatorii "Ciocîrliei" menționăm pe studenții: Eeva Fredriksson (președintă), Pirjo Thorel, Milja Koponen, Tommy Granholm, Kari Uuttu, Lavila Anna Liisa.

+ + +
+ +

Recent, la sediul Ambasadei române din Finlanda, în cadrul unei festivități speciale, a fost înmînat Ordinul "Meritul cultural" al Republicii Socialiste România cîtorva persoane finlandeze cu preocupări deosebite în direcția amplificării relațiilor de prietenie dintre cele două țări. Între acestea a fost și profesorul dr. Lauri Lindgren, șef de catedră și decanul Facultății de limbi romane, de asemenea președinte al Asociației de prietenie Finlanda-România, principalul sprijinitor al activității Lectoratului românesc din această țară.

+ + +
+ +

În primăvara trecută, biblioteca Lectoratului românesc de la Universitatea din Turku s-a îmbogățit cu cîteva exemplare din valoroasa colecție a revistei românești de folclor "Izvorășul".

Donația a fost făcută de însuși preotul octogenar Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, realizatorul și conducătorul acestei publicații apărute timp de peste douăzeci de ani (1919-1941), gestul său constituindu-se într-un prietenesc omagiu pentru tinerii finlandezi care studiază limba și cultura românească.

+ + +
+ +

În cadrul tradiționalelor întreceri sportive anuale dintre studenții Facultății de limbi romane, Asociația "Ciocîrlia" a avut o participare meritorie, la ultima ediție clasîndu-se pe locul III din șase formații participante la competiție.

Dintre sporturile abordate menționăm atletismul și voleiul.

+ + +
+ +

În ziua de 6 februarie a.c., în cadrul unei întâlniri ocazionate de aniversarea Mișcărilor țărănești ce au avut loc în România în anul 1907, Comunitatea română din Finlanda și-a ales un comitet de conducere avînd ca președinte onorific pe Mitropolitul Johannes al Finlandei iar ca președinte activ pe doamna Eugenia Roivas.

Dintre bogatele și interesantele manifestări culturale organizate de această comunitate în scopul permanentizării spiritualității românești, menționăm: aniversarea Unirii Principatelor Române Moldova și Țara Românească, sărbătorirea centenarului nașterii eminentului diplomat român din perioada interbelică, Nicolae Titulescu.

Membrii Comunității române apreciază cu recunoștință faptul că organizarea tuturor acestor acțiuni a fost și este posibilă numai datorită condițiilor propice și sprijinului binevoitor de care se bucură din partea autorităților oficiale finlandeze, fapt subliniat în repetate rînduri și de presa din România.

Între Comunitatea românească și Asociația de prietenie Finlanda-România există deja o bună colaborare, ambele contribuind deopotrivă la consolidarea tradiționalei relații de prietenie dintre cele două țări.

+ + +
+ +

Cu prilejul aniversării a trezeci de ani de la crearea Asociației de prietenie Finlanda-România, în primăvara acestui an Ansamblul artistic "Rapsodia someșană" din Cluj a efectuat un turneu în orașele Helsinki, Turku și alte cîteva localități din Finlanda. Cele două spectacole folclorice prezentate în localitățile menționate au fost urmărite de un mare număr de spectatori care au aplaudat cu căldură frumusețea cîntecelor și jocurilor populare românești.

Între spectatori, firește, au fost și cursanții ai Lectoratului românesc.

+ + +
+ +

Între participanții consecvenți la serile culturale românești de la Universitatea Turku, se numără de anul trecut și domnul Bobeș Ion, mecanic specialist al Uzinei "Tractorul" din Brașov, care asigură asistența tehnică în această localitate pentru tractoarele românești ce se importă în Finlanda. Tezvetuloa (Bun venit)!

+ + +
+ +

UMOR PENTRU TOATE VÎRSTELE

De-ale copiilor...

- Tăticule, Dănuț mi-a spus că are o stră-stră-stră-bunică...
- Cum poți să crezi o asemenea prostie? Minte.
- Nu minte, tăticule, e bîlbîit...

+ + + +

- Copii, cine dintre voi a citit vreo piesă de Shakespeare?
- Eu -răspunde Ionel- am citit două: "Romeo" și "Julietta".

+ + + +

- Petrică, răsfoind dicționarul, îl întreabă pe colegul de bancă:
- Ce-o fi însemnînd asta: Cristofor Columb, 1419-92?
- Cred că e numărul lui de telefon.

+ + + +

- Acum, fiindcă ai învățat fabula "Corbul și vulpea", spune-mi ce-ți place mai mult: corbul sau vulpea?
- Cel mai mult îmi place cașcavalul -răspunde Gheorghită.

+ + + +

- Medicul recomandă copilului un medicament:
- Să iei cîte cinci lingurițe pe zi.
- Nu se poate, avem doar patru lingurițe în casă.

+ + + +

- Dacă nu te cumițești, să ști că te dau la un internat să înveți cum să te porți.
- Va să zică, acasă n-am de la cine învăța?.

+ + + +

-Ieri te-a examinat doctorul, pușor?

-Nu. Mi-a luat doar mîna și s-a uitat la ceas să vadă dacă merge bine.

+ + + +

-Mamă, pentru ce miresele sînt ele totdeauna îmbrăcate în alb?

-Pentru că tatădeuna albul este o culoare veselă spre deosebire de negru care este o culoare tristă.

-Aha, acum înțeleg eu de ce totdeauna mirii sînt îmbrăcați în haine negre.

+ + + +

-Cum te numești tu -întreabă învățătorul? Elevul nu răspunde.

-Spune, micuțule, cum te cheamă mama atunci cînd vrea ea să-ți dea să mîncîci?

-Dar ea nu mă cheamă niciodată fiindcă eu vin singur la masă.

+ + + +

-Ce face mama ta acasă, întreabă Ionel pe colegul lui de bancă.

-Mama? Ea face tot ce vrea ea, răspunde acesta.

-Dar tatăl tău, ce face el?

-Tata? La fel. El face tot ce vrea ea.

+ + + +

-Cîți ani ai tu, micuțule?

-Cinci ani, domnule.

-Cinci ani, și ești numai cît umbrela mea de înalt.

-Da? Dar umbrela dumneavoastră cîți ani are?

+ + + +

-Recunoști că tatăl tău ți-a făcut lecția la matematică?

-Recunosc, domnule învățător, dar l-am ajutat și eu.

+ + + +

-Bucură-te, fetița mea! Ai un frățior.

-Ce bine-mi pare! Mă duc să-i spun și mamei.

+ + + +

-Ionele, de cîte ori ți-am spus să nu te joci cu chibriturile?

-Dar nu mă joc, tătîcule. Pur și simplu îmi aprindeam o țigară.

+ + + +

-Ionele, cum poți dormi în timpul orei?

-Foarte greu, domnule învățător: dumneavoastră vorbiți prea tare.

+ + + +

+ +

De-ale adulților...

-Trebuie să ne căsătorim!

-Dar părinții mei nu sînt de acord...

-N-o să le spunem. Căsătoria noastră va fi un secret.

-Și cînd vom avea un copil?

-...Lui o să-i spunem, binenteles.

+ + + +

-Bis. Bis. Bis.

-Ți-a plăcut cum a cîntat?

-Nu, dar sper că a doua oară poate cînta mai bine.

+ + + +

-Imi pare bine că te-ai lăsat de băutură. Aseară te-am văzut la teatru.

-Aha... Deci acolo am fost...

+ + + +

-In mijlocul deșertului m-am trezit înconjurat de beduini.

In spate, la stînga, la dreapta, peste tot beduini.

-Extraordinar! Și ce-ai făcut?

-Ce să fac? Am cumpărat imediat covorul pe care voiau să mi-l vîndă.

+ + + +

-Doctore, mi-e foarte frică. Aceasta e prima mea operație.

-Vă înțeleg perfect. Și eu operez pentru prima oară.

+ + + +

-Trebuie să vă prescriu o rețetă, dar nu găsesc stiloul.

-Domnule doctor, este încă la subțioara mea...

+ + + +

-Nu înțeleg, cum poți să faci atîtea prostii într-o singură zi?

-Mă scol foarte de dimineată.

+ + + +

-E adevărat, iubituie, că de cînd ne-am căsătorit n-ai făcut nici o prostie?

-Adevărat. Acea a fost ultima.

+ + + +

-Aseară v-am văzut spărgînd lemne în curte. Mă bucur că v-ați împăcat.

Da de unde. Ne împărțeam mobila.

-Dragul meu -se plînge soția- am început să uit și să încure lucrurile.

-Cum așa?

-Azi m-am dus să-ți cumpăr ție o cămașă și mi-am cumpărat mie o bluză.

+ + + +

-Azi, draga mea, n-am pescuit nimic...

-Știu, Ai uitat banii pe masă.

+ + + +

-Sări pe fereastră, iubitul! La ușă e soțul meu!

-Dar sîntem la etajul 13 '...

-Sări repede, nu e momentul să fi superstițios!

+ + + +

-Mîine împlinesc 28 de ani' -spuse cunoscuta actriță.

-Dar știi că aveți un fiu de 20 de ani..., îndrăzni reporterul.

-Ce-are a face?' Fiecare cu viața lui...

+ + + +

-Dragul meu, eu nu-s de acord cu căsătoria copilului. El este încă prea tînăr și prost.

-Toocmai bine. Acestea sînt principalele condiții de căsătorie.

+ + + +

-Ce spune soția ta cînd te vede venind așa tîrziu acasă?

-Dar eu nu sînt căsătorit.

-Atunci de ce vii așa tîrziu acasă?

+ + + +

-Cîți ani are tatăl tău, băiețelule?

-Cît mine, doamnă.

-Cum poate să fie așa?

-Foarte bine: el a devenit tatăl meu în aceeași zi în care eu am devenit fiul lui.

+ + + +

-Am inventat un ordinator aproape uman!

-Vrei să spui că gîndește?

-Nu, dar cînd se înșeală poate trece greșeala lui pe seama altui calculator.

+ + + +

CUVINTE ȘI EXPRESII ROMÂNESTI FOARTE UZUALE

Bună ziua / Bine ați venit	Hyvää päivää / Tervetuloa
Bună dimineața / Bună seara	Hyvää huomenta / Hyvää iltaa
Noapte bună / La revedere	Hyvää yötä / Näkemään
Da / Nu / Mulțumesc	Kyllä / Ei / Kiitos
Da, mulțumesc / Nu, mulțumesc	Kyllä, kiitos / Ei, kiitos
Mulțumesc foarte mult	Paljon kiitoksia
Pentru puțin (N-ai pentru ce)	Ei kestä
Intrați, vă rog	Sisään, olkaa hyvä
Poftim în casă (Poftim înăuntru)	Tulkaa sisään
Luați loc	Istukaa
Scuzați, vă rog (Iertați-mă)	Anteeksi, että häiritseen mutta...
Cine sînteți dumneavoastră?	Kuka olette?
Cine e la telefon ?	Kuka on puhelimessa ?
Cine sună la ușă ?	Kukahen on ovella ?
Cine locuiește aici ?	Kuka asuu täällä ?
Cu ce vă putem servi ? Ce doriți? Mitä teille saisi olla? Miten voimme palvella ?	
Ce zici ? Ce ziceți ? (Poftim?)	Mitä sanoit ? Mitä sanoitte ?
Cum vă numiți ? (Cum vă cheamă?)	Mikä teidän nimenne on ?
Permiteți-mi să vă prezint pe...	Saamen esitellä teidät ...lle
Sînteți amabil să spuneți...	Olisitteko ystävällinen ja sanoisitte...
Iată cartea mea de vizită	Tässä on käyntikorttini
Poftim adresa mea	Tässä on osoitteeni
Cui să mă adresez ?	Kenen puoleen voin kääntyä ?
Desigur. Bineînțeles	Varmasti (Tietysti). Totta kai.
Probabil. Mi se pare că...	Luultavasti. Minusta tuntuu että..
E posibil. E imposibil	Se on mahdollista. Se on mahdotonta
Sînt sigur. Mă indoiesc	Olen varma. En tiedä varmasti
Sînt de acord (Nu-s de acord)	Olen samaa mieltä (eri mieltä)
Nu cred. Nu admit	En usko (sitä). En hyväksy.(sitä)
Mi-e indiferent	Minulle se on yhdentekevää
Ce este aceasta ?	Mikä tämä on ?
Vă promit. Contactați pe mine	Selvä on, luottakaa vain minuun
Cît este ora ?	Paljonko kello on ?
Este ora 7 (7.30)	Kello on 7 (puoli 8)

Este ora 7.15' (7 fără 15*) Kello on 15' yli (vaille) 7
 Unde locuiești tu ? Missä asut ?
 Cum e vremea (timpul) ? Millainen sää on ?
 E cald (frig, răcoare) On lämmin (kylmä, viileä) sää
 E soare (frumos, urît) On aurinkoista (kaunista, ruma ilma)
 Poftiți la masă. Poftă bună Käykää pöytään. Hyvää ruokahalua
 Mulțumesc, la fel. Kiitos, samoin
 In sănătatea dumneavoastră. Noroc Terveysteksenne. Onnea
 Dragul meu (Draga mea) Rakkaani
 Sînteți gata ? Nu-i așa ? Oletteko valmis ? Eikö niin ?
 Ai dreptate (Nu ai dreptate) Olet oikeassa (väärässä)
 In cît este azi (Ce dată e azi)? Kuinka mones(monesko) päivä tänään on ?
 Azi e 20 aprilie Tänään on 20. huhtikuuta
 Îmi pare bine (Îmi pare rău) că., Olen iloinen että..(Olen pahoillani että...)
 Mergeți la culcare Menkää nukkumaan
 Mi-e foame (sete, frig, cald, rău, bine) Minun on nälkä (jano, kylmä, kuumaa, paha olla, hyvä olla)
 V-ați simțit bine ? Oletteko viihtynyt hyvin ?
 Nu vreau să vă deranjez En haluaisi häiritä teitä
 Așa e. Nu-i așa Totta(Aivan niin). Asia ei ole niin.
 Ce mai e nou? Toate-s vechi Mitä uutta (kuuluu)? Ei mitään uutta
 Vă rog să mă iertați (Pyydän teiltä) anteeksi
 Drum bun Hyvää matkaa
 La mulți ani. Noroc Hyvää uutta vuotta. Onnea
 Sînt mulțumit Olen tyytyväinen
 Sînt grăbit. Sînt bolnav Minulla on kiire. Olen sairas
 Aceasta e important (urgent) Tämä on tärkeää (kiireellistä)
 Trebuie făcut. E treaba mea Minun täytyy tehdä se. Se on tehtäväni
 E vina mea. Îmi pare rău Se on minun syytäni. Olen kovin pahoillani
 Sînt fericit (nefericit) Olen onnellinen (surullinen)
 Sînt străin. Nu înțeleg Olen ulkomaalainen. En ymmärrä
 Vă rog să vorbiți mai rar (să traduceți, să repetați) Voisitteko puhua hitaammin (kään-
 Unde mă aflu? Am nevoie de ... Missä olen? Tarvitsen...

Selectarea și traducerea efectuate de studentele Sirkka Leppäluoto (Univ. Turku) și Lena Saksa (Univ. Helsinki)

C U P R I N S U L

VLĂDICA FLORIAN, Cuvînt înainte	5
Lectoratul românesc din Finlanda	7
EEVA FREDRIKSSON, PIRJO THOREL, MILJA KOPONEN, Istorie și contemporaneitate românească	9
1982, anul unor importante aniversări românești	13
LAURI LINDGREN, Aventura finlandeză a cuvîntului "valah".....	17
Interes deosebit pentru limba și literatura română (Interviu cu studenta Lavila Anna Liisa, Univ. Turku)	20
VLĂDICA FLORIAN, Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, o personalitate marcantă a culturii românești contemporane	24
MARIO COSMA, VLĂDICA FLORIAN, Impresii despre Finlanda consemnate în cărți românești	30
Impresii din România (Masă rotundă cu un grup de cursanți de la Helsinki ai Lectoratului românesc)	37
Din literatura românească și finlandeză (Creații literare traduse de studenți și cursanți ai Lectoratului românesc de la universitățile din Turku și Helsinki).....	42
Evenimente, informații, comunicări	56
Umor pentru toate vîrstele	59
SIRKKA LEPPÄLUOTO, LENA SAKSA, Cuvinte și expresii românești foarte uzuale	63
Cuprinsul	65

+ + + + +